

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

ÇİÇEK VE DİĞERLERİ / TÜRKİYE DAVASI

*(Başvuru No. 48694/10 ve diğer dört başvuru
bk. ekli liste)*

KARAR

STRAZBURG

22 Kasım 2022

*İşbu karar, Sözleşme'nin 44 § 2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde
kesinleşecektir. Bazı şekli düzeltmelere tabi tutulabilir.*

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2022. Bu gayri resmî çeviri, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

Çiçek ve diğerleri / Türkiye davasında,

Başkan

Jon Fridrik Kjølbro,

Hâkimler

Egidijus Kūris,

Carlo Ranzoni,

Egidijus Kūris,

Branko Lubarda,

Jovan Ilievski,

Saadet Yüksel,

Diana Sârcu

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdürü* Hasan Bakırcı'nın katılımıyla Daire halinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm),

Beş Türk vatandaşının, Fecreddin Çiçek, M.A.K, Mehmet Ayan, Hakim Sarıyel ve Ş.A'nın (başvuranlar), ekteki tabloda belirtilen tarihlerde, Türkiye Cumhuriyeti aleyhine, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca yapmış oldukları başvuruları (no. 48694/10, 74018/11, 29254/12, 77545/12 ve 81601/12),

Sözleşme'nin 10 ve 11. maddeleri (ile 74018/11 no.lu başvuru için Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrasına) ilişkin şikâyetleri Türk Hükümetinin ("Hükümet") bilgisine sunmaya ve başvuruların geri kalan kısmını kabul edilemez olarak açıklamaya ilişkin kararı,

Başvuranların kimliğini açıklamamaya ilişkin kararı (74018/11 ve 81601/12 no.lu başvurular),

Tarafların görüşlerini göz önünde bulundurarak,

18 Ekim 2022 tarihinde gerçekleştirilen müzakerelerin ardından,

Söz konusu tarihte aşağıdaki kararı vermiştir:

GİRİŞ

1. Başvurular, başvuruların, PKK'nın (Kürt İşçi Partisi, yasa dışı silahlı örgüt) talimatları üzerine farklı tarihlerde düzenlenen gösterilere katılmaları nedeniyle hapis cezalarına mahkûm edilmeleri ile ilgilidir.

OLAY VE OLGULAR

2. Ekteki listede isimleri yer alan başvuranlar Türk vatandaşdır.

2. Hükümet, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi nezdinde Türkiye temsilcisi olan, Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı İnsan Hakları Dairesi Başkanı Hacı Ali Açıkğöl tarafından temsil edilmiştir.

I. DAVALARIN KONUSU

3. Polis tarafından düzenlenen tutanaklardan, PKK'nın güdümünde olduğu varsayılan bazı basın organlarının (özellikle uyduda ROJ TV ve bazı internet siteleri), 14 militanın ölümünü, Anayasa Mahkemesinin, Demokratik Toplum Partisi'nin (DTP) kapatılmasına ilişkin kararını ve Abdullah Öcalan'ın (PKK'nın lideri) tutukluluk koşullarını protesto etmek amacıyla bu örgüt tarafından başlatılan gösterileri düzenlemeye yönelik çağrılar yayımladığı anlaşılmaktadır. Bu tutanaklarda, bahse konu çağrılar sonrasında, Türkiye'nin çeşitli şehirlerinde yasa dışı gösterilerin vuku bulunduğu belirtilmekteydi.

A. 28 Mart 2006 tarihli olaylar

4. Dört PKK militanın cenaze töreni, 28 Mart 2006 tarihinde Diyarbakır'da yapılmıştır.

5. 29 Mart 2006 tarihinde, polis memurları tarafından, 28 Mart 2006 tarihinde yaşanan olaylara ilişkin CD inceleme tutanağı düzenlenmiştir. Söz konusu tutanakta, on dört PKK militanın 24 Mart 2006 tarihinde güvenlik güçleri tarafından öldürüldüğü, bu militanlardan dördüne ait ceset

kalıntılarının saat 07.00 sularında Diyarbakır Camisine götürüldüğü ve bir grubun, defin amacıyla mezarlığa gitmeden önce burada toplandığı belirtilmekteydi. Ayrıca, cenaze töreni sonrasında bir grubun yürümeye devam ettiği, lastikler yaktığı, trafiği kapattığı, PKK'yı ve lideri Abdullah Öcalan'ı öven Türkçe ve Kürtçe olarak ayrılıkçı ve düşmanca sloganlar attığı, PKK bayrakları ve pankartları açtığı da ifade edilmekteydi. Tutanakta, bu grubun, resmi ve özel binalara, polis araçlarına ve özel araçlara taş ve Molotof kokteylleriyle saldırdığı belirtilmekteydi.

Ayrıca güvenlik görevlilerinin grubu yasa dışı slogan atmamaları, yasa dışı pankart açmamaları ve propaganda yapmamaları konusunda uyardığı ancak grubun buna devam ettiği ve polisler tarafından taş atarak yaralandıkları da kaydedilmiştir. Akabinde, 29, 30, 31 Mart ve 1 Nisan tarihlerinde de benzer olaylar yaşanmıştır.

B. 21 Ekim 2008 tarihli olaylar

6. DTP, 21 Ekim 2008 tarihinde Şırnak'ta bir gösteri düzenlemiş; bu gösteri sırasında PKK ve Abdullah Öcalan lehine yasa dışı sloganlar atılmış; şiddet içeren olaylar meydana gelmiştir.

Ayrıca, PKK lideri Abdullah Öcalan'a yönelik yapıldığı iddia edilen fiziksel saldırıyı protesto etmek amacıyla bir basın açıklaması okunmuştur. Grup, gösteri sırasında, "PKK halktır ve halk burada", "Apoya uzanan eller kırılın", "Biji serok Apo", "İntikam, intikam", "Dişe diş kana kan seninleyiz Öcalan", "Katil Erdoğan", "Öcalansız dünyayı başınıza yıkarız", "Öcalan siyasi irademizdir", "Gençlik halkın fedaisidir", "Vur gerilla vur Kürdistan'ı kur", "Seroke me Öcalan" gibi sloganlar atmıştır. Abdullah Öcalan'ın posterlerini de taşıyan grup, polis memurlarına taşlı saldırıda bulunmuş; polis araçları ile resmi ve özel binalara zarar vermiştir. Başvuranın da, sloganlar atan ve güvenlik güçlerine taşlarla saldırı bulunan gösterici grubu içerisinde yer aldığı tespit edilmiştir.

C. Batman’da yaşanan 6 Aralık 2009 tarihli olaylar

7. Batman’da 6 Aralık 2006 tarihinde, Abdullah Öcalan’ın tutukluluk koşullarına karşı protesto gösterisi düzenlenmiştir. 6 Aralık 2009 tarihli polis tutanağında, sabah 11.00’da insanların belediye binasının önünde toplanmaya başladığı ve öğlen saatlerinde grubun sayısının 3.500 ila 4.000’e ulaştığı belirtilmekteydi. Bu kişilerin, “Biji serok Apo”, “Öcalan, Öcalan”, “Katil Erdoğan”, “PKK halktır ve halk burada”, “Gençlik halkın fedaisidir”, “Burası Kürdistan burdan çıkış yok”, “Disa disa serhildan seroke me Öcalan (*Yine Yine Başkaldırı Başkanımız Öcalan*)”, “Öcalansız dünyayı başınıza yıkarız”, “Dişe diş kana kan seninleyiz Öcalan”, “Dağlarda arama Apocular her yerde”, “Vur gerilla vur Kürdistanı kur”, “Kürdistan faşizme mezar olacak” ve “Be serok jiyan nabe (*Önderliksiz Yaşam Olmaz*)” gibi sloganlar atarak PKK KONGRA-GEL ve önderi Abdullah Öcalan lehine gösteri yaptıklarını belirtilmekteydi. Abdullah Öcalan’ın fotoğraflarının da sallandığına ve göstericilerin, DTP milletvekillerinin yanı sıra bu partinin kadroları ve bu partiye üye belediye başkanları tarafından yönlendirildiğine işaret edilmekteydi.

D. Diyarbakır’da yaşanan 6 Aralık 2009 tarihli olaylar

8. Göstericilerden oluşan bir grup, 6 Aralık 2009 tarihinde, saat 10.30 sularında Diyarbakır’da DTP İl Teşkilâtı önünde toplanmıştır. Göstericiler, örgütü ve örgütün silahlı eylemlerini öven şarkılar söylemiş; PKK liderinin resminin yer aldığı pankartlar ve örgütü simgeleyen bayraklar sallamış ve PKK ile Abdullah Öcalan lehine sloganlar atmışlardır.

9. Bu olaylarla ilgili hazırlanan polis tutanağında, yaklaşık 10.000 göstericinin toplandığı, göstericilerin trafiği kapattığı ve yürüyüşe başladığı belirtilmekteydi. Gösterinin yasa dışı olması ve kısa bir süre önce Diyarbakır’da benzer gösteriler sırasında şiddet olayları meydana gelmesi nedeniyle polisin göstericilere ihtarda bulunduğuna işaret edilmekteydi.

Yapılan basın açıklamasının ardından göstericilere dağılma emri verildiği ancak göstericilerin harekete geçmeye ve polise taş atmaya başladığı, 29 polisin yaralandığı ve kamu binaları ve araçları ile özel araçlar, dükkânlar ve diğer özel araçlarda büyük hasara yol açtıkları belirtilmekteydi.

E. Batman’da yaşanan 12 Aralık 2009 tarihli olaylar

10. Başvuran Çiçek, 12 Aralık 2009 tarihinde yakalanmıştır. İlgilinin yakalanması, Anayasa Mahkemesinin 11 Aralık 2009 tarihinde verdiği DTP’nin kapatılmasına ilişkin kararının ardından, PKK’ya bağlı grupların, 12 Aralık 2009 tarihinde, Batman’ın çeşitli yerlerinde gösteri yapmak amacıyla toplandıklarını belirten yakalama tutanağına konu edilmiştir. Söz konusu tutanakta, bu grupların söz konusu gösteriler sırasında PKK lehine sloganlar attığı, lastikler yakarak ve çöp konteynırlarını devirerek karayolu trafiğini kapattığı, ayrıca polis araçlarına taşlarla saldırdığı belirtilmekteydi. Ayrıca kamu araçları ile özel şahıslara ait dükkânların hasar gördüğünden, iki güvenlik görevlisinin yaralandığından ve ihtarlarına uymayan gösterici gruplarına polis tarafından müdahale edildiğinden de bahsedilmekteydi.

II. BAŞVURANLARIN HER BİRİ HAKKINDA AÇILAN CEZA YARGILAMALARI

A. Başvuran Çiçek (Başvuru No. 48694/10)

1. Olaylar ve Karar

11. Başvuran, 6 ve 12 Aralık 2009 tarihlerinde Batman’da düzenlenen gösterilere katılması nedeniyle 12 Aralık 2009 tarihinde yakalanmıştır. Başvuran, 13 Aralık 2009 tarihinde, polis tarafından sorgulanmıştır. Başvuran, susma hakkını kullanmış ve polise herhangi bir açıklama yapmamıştır.

12. Başvuran, 14 Aralık 2009 tarihinde, Batman Cumhuriyet savcısı huzurunda ifade vermiştir. Başvuran 6 Aralık 2009 tarihli gösteriye

katıldığını, tanımadığı kişilerin kendisinden pankart taşımalarını ve yüzünü kapatmasını istediğini ifade etmiştir. 12 Aralık 2009 tarihli olaylarla ilgili olarak, ağabeyinin o gün Batman’da düğünü olduğunu ve borç para istemek için kendisini aradığını belirtmiştir. Başvuran, para almak için iş yerine doğru yolda yürürken gösterici grupla karşılaştığını, göstericilerin arasından geçerek zırhlı polis aracından kaçmaya çalıştığını ve bu sırada yakalandığını eklemiştir. Ayrıca polislere taş atmadığını ve yasadışı örgütle hiçbir bağlantısı olmadığını da ifade etmiştir.

13. Cumhuriyet savcısı aynı gün, olayların meydana geldiği sırada görevde olan iki polis memurunun ifadesini almıştır. Bu polis memurları ifadelerinde, başvuranın yakalandığı sırada diğer göstericilerle birlikte taş atmakta olduğunu belirtmişlerdir.

14. Başvuran aynı gün tutuklanmıştır.

15. Diyarbakır Cumhuriyet savcısı 6 Ocak 2010 tarihinde, başvuran hakkında iddianameyi, olayların meydana geldiği dönemde Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 250. maddesinin 1. fıkrasında sıralanan bir dizi ağırlaştırılmış suça dair davalara bakmakla özel yetkili Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesine sunmuştur.

16. Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesi 11 Mart 2010 tarihinde bu davada duruşmanın ilk celsesini düzenlemiştir. Duruşmada başvuran, yalnızca 6 Aralık 2009 tarihli gösteriye katıldığını, bulunduğu grup içinde slogan atmakla yetindiğini, polislere taş atmadığını ve 12 Aralık 2009 tarihli gösteriye katılmadığını ifade etmiştir.

17. Ağır Ceza Mahkemesi 29 Nisan 2010 tarihinde, savunma tanıklarını dinlediği üçüncü bir celse düzenlemiştir. Savunma tanıkları, olayların yaşandığı gün sanığın ağabeyinin düğünü olduğunu, sanıkla birlikte olduklarını, sanığın, ağabeyine borç vermek üzere düğün alanından bir süreliğine ayrıldığını ve sonrasında polis tarafından yakalandığını ifade etmişlerdir. Ağır Ceza Mahkemesi bu celse sonunda kararını açıklamıştır.

ÇİÇEK VE DİĞERLERİ/TÜRKİYE KARARI

18. Ağır Ceza Mahkemesi gerekçesinde, başvuranın savunmasının özetini, savcının davanın esasına ilişkin mütalaasını ve dosyada yer alan şu unsurları dikkate almıştır: başvuranın, savcı ve hâkim huzurundaki ifadeleri, tanık ifadeleri, sorgu ve tespit tutanakları, internetten indirilen belgelerin çıktıları, 6 ve 12 Aralık 2009 tarihli olaylara ve başvuranın bu olaylardaki rolüne ilişkin polis tutanakları, polis tarafından kaydedilen video görüntülerinin fotoğraf çıktıları ve tıbbi raporlar.

19. Ağır Ceza Mahkemesi kararında şu ifadelere yer vermiştir:

“a) Suçun sübûtu yönünden değerlendirme

Sanık Fecredin Çiçek’in de örgütün çağrıları üzerine düzenlenen bu yasadışı gösteriye katılarak yasadışı slogan atan ve güvenlik güçlerine taşlı sopalı ve Molotof kokteylli saldırıda bulunan grup ile birlikte hareket ederek güvenlik güçlerine taş attığı, güvenlik güçleri tarafından kovalamaca sırasında yine polis memuruna elindeki taşı atmak isterken yakalandığı, hususlarının sübut bulduğu anlaşılmıştır.

Sanık savunmasında 6 Aralık 2009 tarihli gösteriye katıldığını ancak yalnızca slogan attığını, 12 Aralık 2009 tarihli eyleme ise katılmadığını olay günü abisinin düğünü olduğunu (...) üzerine atılı suçu kabul etmediğini beyan etmiş ise de 6 Aralık 2009 tarihli gösteriye katıldığı ve güvenlik güçleri tarafından alınan görüntü kayıtlarına göre terör örgütü lideri Abdullah Öcalan’ın posterinin bulunduğu pankartı taşıdığı, Abdullah Öcalan lehine slogan atan grup ile birlikte slogan attığı, tanınmamak için yüzünü san kırmızı atkı ile kapattığı, güvenlik güçlerinin dağılmaları hususundaki ihtarlara rağmen dağılmadıkları, 12 Aralık 2009 tarihli eylemine yönelik olarak ise tanıklar O.Y. ve E.T. beyanlarında sanığı olay yerinde bizzat gördüklerini ve kendilerine taş attığını, ikinci taşı almak üzere eğildiğinde yakaladıklarını bildirmiş olmaları karşısında sanığın savunmasına itibar edilmemiştir.

b) Sanığa atfedilen eylemlerin örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işlemek suçu yönünden değerlendirilmesi;

Yargıtay 9. Ceza Dairesi 2006/8821 E - 2007/1380 K no.lu 29 Eylül 2006 tarihli ve 2007/3454-4255 ek no.lu 19 Ekim 2006 tarihli kararları ile Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 2007/9-282 E, 2008/44 K. numaralı, “[yasadışı] örgütün genel çağrısı, örgüte ait yayın organlarının yayınları ve çağrıları ile somutlaşmış olup bu çağrının belirli bir kişiye yapılmış olmasına gerek bulunmamaktadır. Örgütün bilgisi ve istemi doğrultusunda gerçekleştirilen bu eylemlerin örgüt adına gerçekleştirildiği sabittir.

ÇİÇEK VE DİĞERLERİ/TÜRKİYE KARARI

Örgüt adına gerçekleştirilen bu eylemlere katılan sanıkların eyleminin diğer suçların yanında 5237 sayılı TCK'nın 314 § 3 ve 220 § 6 maddeleri yollamasıyla 314 § 2 maddesine aykırılık oluşturduğu" belirtilmiştir.

Böylece sanık Fecreddin Çiçek'in örgütçe yapılan çağrıya uygun olarak söz konusu korsan yürüyüşe katılarak güvenlik görevlilerine mukavemette bulunmak suretiyle hem üzerine atılı 3713 sayılı TMK'nın 7/2. maddesinde düzenlenen terör örgütünün propagandasını yapmak ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'nun 23 b) maddesi delaletiyle 33 b) maddesine muhalefet etmek hem de 3713 sayılı TMK'nın 2 § 2 maddesinde "terör örgütüne mensup olmasa dahi örgüt adına suç işleyenler de terör suçlusu sayılır ve örgüt mensubu gibi cezalandırılır" şeklindeki düzenleme, 5237 sayılı TCK'nın 220 § 6 maddesinde bahsedilen "örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen kişi" ve 220 § 7 fıkrasında düzenlenen "örgüt içerisinde hiyerarşik yapıya dâhil olmamakla birlikte örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişi" sıfatını kazanarak üzerine atılı suçları işlediği hükmü gereğince sanığın üzerine atılı örgüte üye olamamakla birlikte örgüt adına suç işleme cürmünden dolayı TCK'nın 314 § 3 ve 220 § 6 maddesi delaletiyle TCK'nın 314 § 2. maddesi ile 3713 sayılı TMK'nın 5. maddesi, TCK'nın 53. maddeleri gereği mahkûmiyetleri cihetine gidilmiştir.

c) Sanığa atfedilen eylemlerin 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu Yönünden Değerlendirilmesi

Sanık Fecreddin Çiçek'in 6 Aralık 2009 tarihli izinsiz gösteriye PKK terör örgütünün çağrıları doğrultusunda katıldığı, güvenlik güçlerinin dağılmaları hususundaki ihtarına rağmen dağılmadıkları ve güvenlik güçlerinin müdahalesinden sonra dağıldıkları anlaşılmış olmakla eylemine uyan 2911 sayılı yasanın 32 § 1 maddesi gereğince cezalandırılması cihetine gidilmiştir.

d) Sanığa atfedilen eylemlerin Terör Örgütünün Propagandasını Yapmak Suçu Yönünden Değerlendirilmesi

Sanık Fecreddin Çiçek 6 Aralık 2009 tarihinde yapılan korsan gösteri sırasında terör örgütünün propagandasına dönüşen izinsiz gösteriye katılarak gösterici grupla birlikte hareket edip grupla bütünleştiği, tanınmamak için yüzünü atkı ile kapattığı, yasadışı silahlı PKK terör örgütü ve elebaşısı Abdullah Öcalan lehine slogan atan gösterici grupla aktif olarak hareket ettiği, sanığın bu şekildeki eyleminin Anayasa ve İnsan Hakları Sözleşmesinin koruması altında bulunan, düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti ile toplantı ve gösteri düzenleme hakkı (Anayasa'nın 26-34 maddeleri) kısmında kabul edilemeyeceği, 5237 sayılı TCK'nın 314. maddesi anlamında silahlı örgüt niteliğinde olan PKK-KONGRA/GEL terör örgütünün propagandasını yaptığı,

ÇİÇEK VE DİĞERLERİ/TÜRKİYE KARARI

hapisteki örgütün elebaşı Abdullah Öcalan lehine, silahlı örgütün mensupları ve onun elebaşısını övecek şekilde slogan atan grupla bütünleşerek korsan gösteride aktif olarak hareket etmek suretiyle örgütün destekçisi olduğunu belli ederek terör örgütüne manevi destek vererek üzerine atılı terör örgütünün propaganda yapmak suçunu işlediği hususu sübuta ermekle, eylemine uyan 3713 Sayılı Yasa'nın 5532 sayılı Yasa'nın 6. maddesiyle değişik 7 § 2. maddesi gereğince cezalandırılması cihetine gidilmiştir.

20. Ağır Ceza Mahkemesi kararında, başvuranı, Türk Ceza Kanunu'nun 314. maddesinin 3. fıkrası ve 220. maddesinin 6. fıkrası yollamasıyla, Türk Ceza Kanunu'nun 314. maddesinin 2. fıkrası uyarınca altı yıl üç ay hapis cezasına mahkûm etmiştir. 2911 sayılı Kanun'un 23 b) maddesi yollamasıyla aynı Kanun'un 32. maddesinin 1. fıkrası uyarınca bir yıl üç ay hapis cezasına; 2911 sayılı Kanun'un 23 b) maddesi yollamasıyla aynı Kanun'un 33 b) maddesi uyarınca dört yıl iki ay hapis cezasına mahkûm etmiştir. Son olarak başvuranı, 3713 sayılı Kanun'un 7. maddesinin 2. fıkrası uyarınca on ay hapis cezasına çarptırmıştır. Ayrıca, başvuranın tutukluluk halinin devamına karar vermiştir.

21. Başvuran, söz konusu karara karşı temyiz başvurusunda bulunmuştur.

22. 25 Temmuz 2010 tarihinde 6008 sayılı Kanun yürürlüğe girmiştir.

23. Yargıtay 3 Şubat 2011 tarihinde, Ağır Ceza Mahkemesi tarafından, başvuran hakkında “terör örgütüne üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işlemek” ve “silahlı terör örgütü lehine propaganda yapmak” suçlarından verilen mahkûmiyetleri onamıştır. Bu mahkûmiyetler Yargıtay kararının verildiği tarihte kesinleşmiştir.

24. Buna karşın, Yargıtay, 2911 sayılı Kanun uyarınca başvuran hakkında verilen iki mahkûmiyetle ilgili olarak Ağır Ceza Mahkemesinin kararını bozmuştur. Yargıtay, 6008 sayılı Kanun uyarınca dava dosyasının yeniden incelenmesi gerektiğine karar vermiştir.

25. Yargıtayın bu kararının ardından, Ağır Ceza Mahkemesi, 6008 sayılı Kanun'la 2911 sayılı Kanun'da yapılan değişiklikler ışığında yasal hükümleri ve uygulanabilir cezaları belirlemek amacıyla 28 Nisan 2011 tarihinde başvuranın dosyasını yeniden incelemiştir.

26. Ağır Ceza Mahkemesi, 28 Nisan 2011 tarihli kararında, başvuranı, 6 Aralık ve 12 Aralık 2009 tarihlerinde iki gösteriye katıldığı gerekçesiyle 2911 sayılı Kanun'un 32. maddesinin 1. fıkrası uyarınca, iki kez beş ay hapis cezasına mahkûm etmiştir. Ayrıca, 12 Aralık 2009 tarihli gösteri sırasında polislerle taş attığı gerekçesiyle, 2911 sayılı Kanun'un 33. maddesinin 1. fıkrası uyarınca ilgiliyi beş ay hapis cezasına da çarptırmıştır. Başvuran, bu karara karşı temyiz başvurusunda bulunmuştur.

27. 6352 sayılı “Yargı Hizmetlerinin Etkinleştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Basın Yayın Yoluyla İşlenen Suçlara İlişkin Dava ve Cezaların Ertelenmesi Hakkında Kanun” 5 Temmuz 2012 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Kanun'un geçici 1. maddesinin 1. fıkrasının c) bendinde ve 3. fıkrasında, 31 Aralık 2011 tarihine kadar, basın ve yayın yoluyla ya da sair düşünce ve kanaat açıklama yöntemleriyle işlenmiş olup, temel şekli itibarıyla adli para cezasını ya da üst sınırı beş yıldan fazla olmayan hapis cezasını gerektiren bir suçtan dolayı, kesinleşmiş olan mahkûmiyet hükmünün infazının üç yıllığına ertelenmesi öngörülmektedir.

28. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı 25 Temmuz 2012 tarihinde, 6352 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesi nedeniyle 28 Nisan 2011 tarihli kararın yeniden incelenmesi için dosyayı Ağır Ceza Mahkemesine göndermiştir. Ağır Ceza Mahkemesi, dosyanın 22 Kasım 2012 tarihinde yeniden incelenmesi sonrasında, 28 Nisan 2011 tarihli karara benzer bir karar vermiştir. Başvuran, bu karara karşı temyiz başvurusunda bulunmuştur.

29. Yargıtay 21 Mayıs 2015 tarihinde, itiraz edilen kararı bozmuştur. Kararında, 6352 sayılı Kanun gereğince, başvuranın 2911 sayılı Kanun'un 32 ve 33. maddeleri kapsamına giren eylemleri ile ilgili olarak kovuşturmaların ertelenmesine karar verilmesi gerektiğini kaydetmiştir.

30. Ağır Ceza Mahkemesi daha sonra dosyayı yeniden incelemiştir. Ağır Ceza Mahkemesi 6 Ağustos 2015 tarihinde, 2911 sayılı Kanun'un 32. maddesinin 1. fıkrası ve 33. maddesinin 1. fıkrası gereğince başvuran

hakkında açılan kovuşturmaların ertelenmesine karar vermiştir. Başvuran bu karara itiraz etmemiş ve karar kesinleşmiştir.

2. Daha sonraki gelişmeler

a) 6352 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesi sonrasında başvuranın mahkûmiyetinin yeniden incelenmesi prosedürünün seyri (Uyarlama Yargılaması)

32. Ağır Ceza Mahkemesi, 6352 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinin ardından, başvurana ("terör örgütüne üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işlemek" ve "terör örgütü propagandası yapmak" nedeniyle) verilmiş ve kesinleşmiş olan cezaları yeniden değerlendirmek üzere uyarlama yargılaması çerçevesinde dosyayı yeniden incelemiştir.

31. Ağır Ceza Mahkemesi 16 Ekim 2012 tarihinde kararını vermiştir. Ağır Ceza Mahkemesi takdir yetkisini kullanırken, başvuranın gösteriler sırasında polislerle taş atmasını göz önünde bulundurmuş ve bu nedenle terör örgütü adına suç işleme nedeniyle almış olduğu cezada indirim yapılmamasına karar vermiştir.

32. Ağır Ceza Mahkemesi, terör örgütünün propagandasını yapma suçuyla ilgili olarak, bu suçun ilgili Kanun'un kapsamında girmediği gerekçesiyle, hakkında verilen cezanın infazının ertelenmesine yer olmadığına karar vermiştir.

33. Başvuran bu karara itiraz etmiştir. 6. Ağır Ceza Mahkemesi 14 Ocak 2013 tarihinde, ilgili kararın usul ve yasaya uygun olduğu kanaatine vararak itirazın reddine karar vermiştir.

b) 6459 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesi sonrasında başvuran tarafından sunulan talep

36. 30 Nisan 2013 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan, 11 Nisan 2013 tarihli ve 6459 sayılı İnsan Hakları ve İfade Özgürlüğü Bağlamında Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un yürürlüğe girmesi

sonrasında, başvuran, Ağır Ceza Mahkemesinden söz konusu Kanun'un ilgili hükümlerinin uygulanması talebinde bulunmuştur.

34. Ağır Ceza Mahkemesi 15 Mayıs 2013 tarihinde, başvuranın talebinin reddine karar vermiştir. Karar gerekçesinde, 6459 sayılı Kanun'da, başvurana atılı "silahlı terör örgütüne üye olmak" ve "terör örgütü propagandası yapmak" suçları yönünden lehte herhangi bir düzenleme olmadığını kaydetmiştir.

35. Başvuran bu karara itiraz etmiştir. 6. Ağır Ceza Mahkemesi 4 Eylül 2013 tarihinde, ilgili kararın usul ve yasaya uygun olduğu kanaatine vararak söz konusu itirazın reddine karar vermiştir. Dolayısıyla söz konusu karar kesinleşmiştir.

36. Nihayetinde başvuran aşağıdaki cezalara mahkûm edilmiştir:

- Türk Ceza Kanunu'nun (5237 sayılı Kanun) 220. maddesinin 6. fıkrasıyla cezalandırılan, terör örgütüne üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işlemek suçundan ve Türk Ceza Kanunu'nun 220. maddesinin 7. fıkrasıyla cezalandırılan, örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dâhil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım etme suçundan altı yıl üç ay hapis cezasına; netice itibarıyla, başvuran, Türk Ceza Kanunu'nun 314. maddesinin 3. fıkrası ve 220. maddesinin 6. fıkrası yollamasıyla aynı Kanun'un 314. maddesinin 2. fıkrası, 3713 sayılı Kanun'un 5. maddesi ve Türk Ceza Kanunu'nun 53. maddesi gereğince, örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleme nedeniyle mahkûm edilmiştir.

- 2911 sayılı Kanun'un 32. maddesinin 1. fıkrası uyarınca, 6 Aralık ve 12 Aralık 2009 tarihlerinde iki gösteriye katıldığı gerekçesiyle iki kez beş ay hapis cezasına. Daha sonrasında, 6352 sayılı Kanun gereğince, başvuran hakkında açılan kovuşturmaların ertelenmesine karar verilmiştir.

- 12 Aralık 2009 tarihli gösteri sırasında polisler taş attığı gerekçesiyle 2911 sayılı Kanun'un 33. maddesinin 1. fıkrası uyarınca beş ay hapis cezasına. Daha sonrasında, 6352 sayılı Kanun gereğince, başvuran hakkında açılan kovuşturmaların ertelenmesine karar verilmiştir.

- 3713 sayılı Kanun'un 7. maddesinin 2. fıkrası uyarınca, terör örgütü propagandası yapma nedeniyle on ay hapis cezasına. Daha sonrasında, beş yıl süreyle hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmiştir.

B. Başvuran Sarıyel (Başvuru No. 77545/12)

1. Olaylar ve Karar

37. Başvuran 28 Mart 2006 tarihinde, Diyarbakır'da, dört PKK militanının cenaze törenine katıldığı gerekçesiyle yakalanmıştır. Cumhuriyet Savcısı ve ilk derece hâkimi önünde ifade verdikten sonra serbest bırakılmıştır.

38. Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı 4 Mayıs 2006 tarihinde, başvuran ve diğer birkaç kişi hakkında iddianameyi, olayların meydana geldiği dönemde Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 250. maddesinin 1. fıkrasında sıralanan bir dizi ağırlaştırılmış suça dair davalara bakmakla özel yetkili Diyarbakır 5. Ağır Ceza Mahkemesine sunmuştur.

39. Ağır Ceza Mahkemesi, bu davanın duruşmasında ilk celseyi 9 Haziran 2006 tarihinde düzenlemiştir. Duruşmada başvuran, söz konusu cenaze törenlerine katılmadığını, olayların meydana geldiği sırada bir dükkânın önünde oturduğunu ve oradan ayrılıp yoldan karşıya geçerken polis tarafından yakalandığını ifade etmiştir. O esnada çekilmiş fotoğraflarla karşılaştırma yapıldığında, fotoğraftaki kişinin kendisine benzediğini kabul etmiş; ancak bunun kendisi olmadığını ifade etmiştir. Ağır Ceza Mahkemesi hâkimleri, dosyadaki beş fotoğrafı inceledikten sonra, fotoğraflardaki kişinin başvuran olduğunu tespit etmişlerdir.

40. Ağır Ceza Mahkemesi 11 Nisan 2008 tarihinde, Türk Ceza Kanunu'nun 220. maddesinin 6. fıkrası yollamasıyla aynı Kanun'un 314. maddesinin 2. fıkrasıyla düzenlenen, örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dâhil olmamakla birlikte, PKK terör örgütü adına suç işlemek suçundan dolayı suçlu olduğuna karar vermiş ve ilgiliyi, altı yıl üç ay hapis cezasına mahkûm etmiştir.

41. Ağır Ceza Mahkemesinin gerekçeli kararı, iddianamenin, Cumhuriyet savcısının davanın esasına ilişkin görüşlerinin, başvuranın savunma vasıtalarının ve başvuranın ifadeleri, olaylara ilişkin CD'lerin dökümü, olay ve yakalama tutanakları, PKK terör örgütünü öven matbu yayınlar ve tanık görüşleri gibi dosyaya konulan delil unsurlarının özeti ile başlamaktaydı. Ağır Ceza Mahkemesi, başvuranın, aynı dava kapsamında sanık olan şahıslarla birlikte, PKK'nın güdümündeki internet sitelerinde yayımlanan ve bu örgütten gelen bir çağrının ardından Diyarbakır'ın merkezinde düzenlenen yasadışı gösteriye katıldığını, yasadışı sloganlar attığını ve güvenlik güçlerine taş atarak saldırdığını belirtmiştir. Özellikle, polis memuru S.D.nin, başvuranın kendisine taş attığı yönündeki ifadelerini dikkate aldığını belirtmiştir.

42 Başvuran, bu karara karşı temyiz başvurusunda bulunmuştur.

43 Yargıtay 13 Şubat 2012 tarihinde, toplanan delillerin davanın esasına bakan mahkeme tarafından incelenip, sanıklara isnat edilen suçların vasfı, olayın niteliğine ve kovuşturma sonuçlarına göre tayin edilmiş, savunmaları inandırıcı nedenlerle reddedilmiş ve incelenen dosyada verilen hüküm usul ve yasaya uygun olduğundan 11 Nisan 2008 tarihli kararı onamıştır.

44 Başvuran, hakkında verilen mahkûmiyet kararı kesinleşir kesinleşmez, 18 Mayıs 2012 tarihinde, cezasını çekmek üzere ceza infaz kurumuna konmuştur.

2. Daha sonraki gelişmeler

45. Başvuran 6 Temmuz 2012 tarihinde, Ağır Ceza Mahkemesinden 5 Temmuz 2012 tarihinde yürürlüğe giren 6352 sayılı Kanun'un lehe olan hükümlerini uygulamasını talep etmiştir. Ağır Ceza Mahkemesi 10 Ağustos 2012 tarihli kararla dosyayı yeniden incelemiş, ilk cezasından üçte bir oranında indirim yapılarak başvuranı dört yıl iki ay hapis cezasına mahkûm etmiştir.

46. Başvuran bu karara itiraz etmediği için karar kesinleşmiştir.

50. 30 Nisan 2013 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanan, 11 Nisan 2013 tarihli ve 6459 sayılı İnsan Hakları ve İfade Özgürlüğü Bağlamında Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un yürürlüğe girmesi sonrasında, başvuran, Ağır Ceza Mahkemesinden söz konusu Kanun’un ilgili hükümlerini uygulaması talebinde bulunmuştur.

47. Ağır Ceza Mahkemesi 28 Mayıs 2013 tarihinde, 6459 sayılı Kanun’da başvurana atılı suçlar yönünden lehte herhangi bir düzenleme olmadığı gerekçesiyle başvuranın talebini reddetmiştir.

48. Başvuran bu karara itiraz etmiştir. Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi, ilgili tarafından yapılan itirazın reddine karar vermiştir.

Ardından, Bakırköy 10. Ağır Ceza Mahkemesi 2 Temmuz 2015 tarihinden itibaren başvuranın iyi hal nedeniyle şartlı tahliyesine karar vermiştir.

49. Son olarak, başvuran, Türk Ceza Kanunu’nun (5237 sayılı Kanun) 220. maddesinin 6. fıkrasıyla cezalandırılan, terör örgütüne üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işlemek suçundan ve Türk Ceza Kanunu’nun 220. maddesinin 7. fıkrasıyla cezalandırılan, örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dâhil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım etme suçundan altı yıl üç ay hapis cezasına; netice itibarıyla, başvuran, Türk Ceza Kanunu’nun 314. maddesinin 3. fıkrası ve 220. maddesinin 6. fıkrası yollamasıyla aynı Kanun’un 314. maddesinin 2. fıkrası, 3713 sayılı Kanun’un 5. maddesi ve Türk Ceza Kanunu’nun 53. maddesi gereğince, örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleme nedeniyle mahkûm edilmiştir.

C. Ş.A. (Başvuru No. 81601/12)

1. Olay ve Olgular ile Kararlar

50. Başvuran, 8 Şubat 2010 tarihinde, Diyarbakır’da 6 Aralık 2009 tarihinde meydana gelen, yukarıda belirtilen olaylara katılması nedeniyle yakalanarak, tutuklanmıştır.

51. Polis memurları, soruşturma kapsamında, başvuranın diğer yasa dışı gösterilere katılıp katılmadığını belirlemek amacıyla daha önceki yasa dışı

gösterilere ilişkin video görüntülerini incelemişlerdir. Bu incelemenin ardından, Emniyet Müdürlüğü, başvuranın PKK'lı dört militanın cenaze töreninin ardından 28 Mart 2006 tarihinde Solhan'da (Bingöl) düzenlenen gösteriye katıldığını ve bu gösteri sırasında, kimliğini gizlemek için siyah bir atkıyla yüzünü kapattığını ve polisler taş attığını tespit etmiştir.

52. Polis memurları, 10 Şubat 2010 tarihinde, başvuranın ifadesini almışlardır. Başvuran, yasa dışı bir gösteriye katıldığını, polis memurlarına taş attığını ve terör örgütü lehine yasa dışı sloganlar attığını kabul etmemiştir.

53. Cumhuriyet başsavcılığı, aynı gün, başvuranın ifadesini dinlemiştir. Cumhuriyet başsavcılığı başvurana, kendisini yüzü atkıyla örtülü bir halde taş atarken gösteren, 6 Aralık 2009 tarihinde çekilen fotoğrafları göstermiştir. Başvuran, fotoğraflarda görünen kişi olduğunu ve yüzünü bir atkıyla kapattığını kabul etmiştir. Bununla birlikte, başvuran, taş attığını ve terör örgütü lehine propaganda yaptığını kabul etmemiştir. Başvuran aynı zamanda, 2006 yılının Mart ayında düzenlenen yasa dışı gösteriye katılmadığını iddia ederek, bu gösteriye ilişkin suçlamaları reddetmiştir.

54. Cumhuriyet başsavcılığı, başvuranın terör örgütüne üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işlediği, terör örgütü lehine propaganda yaptığı ve 2911 sayılı Kanun'u ihlal ettiği gerekçesiyle, ilgilinin tutuklanmasını talep etmiştir.

55. Başvuran, aynı gün içinde daha sonra tutuklanmıştır.

56. Diyarbakır Cumhuriyet Savcısı, 10 Şubat 2010 tarihinde, başvuran hakkında düzenlediği iddianameyi Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesine sunmuştur. Söz konusu iddianamede özellikle, başvuranın 6 Aralık 2009 tarihli yasa dışı gösteriye katıldığı ve bu gösteri sırasında PKK lehine yasa dışı sloganların atıldığı, ilgilinin polis memurlarına taş attığı, yüzünü puşuyla kapattığı ve iki eliyle zafer işareti yaptığı belirtilmiştir. İddianamede aynı zamanda, başvuranın 28 Mart 2006 tarihinde, cenaze töreni dolayısıyla düzenlenen yasa dışı bir gösteriye katıldığı, polis memurlarına taş attığı ve gösteri sırasında yüzünü siyah bir atkıyla kapattığı ifade edilmiştir.

57. Bu davadaki birinci duruşma, 25 Mayıs 2010 tarihinde yapılmıştır. Başvuran, savunma dilekçelerini sunmuştur. Başvuran, savunma dilekçesinde, soruşturma aşamasında daha önce dile getirdiği ifadelerini tekrarlamış ve kendisine atfedilen suçları işlediğini kabul etmemiştir. Duruşma sırasında, 10 Şubat 2010 tarihli olay tespit tutanağı ve 6 Aralık 2009 tarihinde meydana gelen gösteriler sırasında çekilen fotoğraflar başvurana sunulmuştur. Başvuran, fotoğraflarda yüzü bir bezle örtülü olarak taş atarken görünen kişi olmadığını iddia ederek, hakkında kabul edilen delil unsurlarına itiraz etmiştir. Ağır Ceza Mahkemesi, fotoğraflarda görünen kişinin başvuran olup olmadığını belirlemek için bir bilirkişi raporunun düzenlenmesine karar vermiştir.

58. Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi, 28 Nisan 2011 tarihinde, sekizinci celse sonunda, 28 Mart 2006 ve 6 Aralık 2009 tarihlerinde meydana gelen olaylar nedeniyle başvurayı mahkûm etmiştir.

59. Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi, 6 Aralık 2009 tarihli olaylara ilişkin olarak, başvurayı örgütün hiyerarşik yapısına dâhil olmamakla birlikte örgüt adına suç -Türk Ceza Kanunu'nun 220. maddesinin 6. fıkrasına ve 314. maddesinin 3. fıkrasına atıfta bulunularak, aynı Kanun'un 314. maddesinin 2. fıkrası tarafından düzenlenen suç- işlemekle suçlu bulunmuş ve ilgiliyi yedi yıl, altı ay hapis cezasına mahkûm etmiştir. Başvuran aynı zamanda, 2911 sayılı Kanun kapsamındaki iki suçtan suçlu bulunmuş ve bu suçlar nedeniyle, toplam on iki ay hapis cezasına mahkûm edilmiştir. Başvuran ayrıca, memurların görevlerini yapmalarını engellemek için memurlara direnmekten suçlu bulunmuş ve bu suçtan on iki ay hapis cezasına mahkûm edilmiştir. Son olarak, başvuran, terör örgütü lehine propaganda yapmaktan suçlu bulunmuş ve bu suçtan bir yıl hapis cezasına mahkûm edilmiştir.

60. 28 Mart 2006 tarihinde meydana gelen olaylara ilişkin olarak, başvuran, terör örgütü lehine propaganda yapmaktan suçlu bulunmuş ve bu suçtan bir yıl hapis cezasına mahkûm edilmiştir. Başvuran aynı zamanda, 2911 sayılı Kanun kapsamındaki iki suçtan suçlu bulunmuş ve bu suçlardan

toplam on iki ay hapis cezasına mahkûm edilmiştir. Başvuran ayrıca, memurların görevlerini yapmalarını engellemek için memurlara direnmekten suçlu bulunmuş ve bu suçtan on iki ay hapis cezasına mahkûm edilmiştir.

61. Ağır Ceza Mahkemesi, verdiği kararda, başvuranın savunma dilekçelerinin bir özetini, Cumhuriyet başsavcılığının davanın esası hakkındaki görüşlerini ve dosyaya sunulan delil unsurlarını, yani başvuranın ifadelerini, yakalama tutanağını, bir CD-ROM'daki görüntülerin ve fotoğraflı kimlik tespitinin incelenmesine ilişkin 10 Şubat 2010 tarihli fezlekeyi ve fotoğraflarda görünen kişinin başvuran olup olmadığını belirlemeye yönelik 10 Haziran 2010 tarihli bilirkişi raporunu sunmuştur.

62. Ağır Ceza Mahkemesi, kararının 6 Aralık 2009 tarihli gösteriye ilişkin kısmında, başvuranın PKK örgütünün yakın bir ilişki sürdürdüğü basın organları aracılığıyla yayımladığı bir çağrının ardından ihtilaf konusu gösteriye katıldığını tespit etmiştir. Ağır Ceza Mahkemesi ayrıca, polis tarafından başlatılan bu yasa dışı gösterinin dağıtılması yönündeki uyarılara rağmen, başvuranın eylemlerine son vermediğini ve güvenlik güçlerine taş atan kişiler arasında bulunduğunu belirtmiştir. Ağır Ceza Mahkemesi, bilirkişi raporunda, başvuranın güvenlik güçlerine taş attığının, yüzünü beyaz bir bez ve sarı bir atkıyla kapattığının ve iki eliyle zafer işareti yaptığının tespit edildiğini belirtmiştir. Ağır Ceza Mahkemesi, 28 Mart 2006 tarihli gösteriye ilişkin olarak, video görüntülerini incelemesinin ardından, başvuranın PKK'lı dört militanın cenaze töreni dolayısıyla düzenlenen yasa dışı gösteriye bu tarihte katıldığının tespit edildiği kanısına varmıştır. Ağır Ceza Mahkemesi aynı zamanda, ilgilinin polis memurlarına taş attığını ve gösteri sırasında yüzünü siyah bir fularla kapattığını tespit etmiştir.

63. Başvuran, bu karara karşı temyiz başvurusunda bulunmuştur. Yargıtay, 14 Mart 2012 tarihinde, Ağır Ceza Mahkemesi tarafından verilen kararın 6 Aralık 2009 tarihli olaya ilişkin kısmını onamıştır. Buna karşın, Yargıtay, söz konusu kararın 28 Mart 2006 tarihli olaya ilişkin kısmını bozmuştur. Bu bağlamda, Yargıtay, fotoğraflarda görünen kişinin başvuran

olup olmadığı hususunun ayrıntılı bir incelemeye tabi tutulması gerektiği kanısına varmış ve video ve fotoğrafların bu amaçla, TÜBİTAK (Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu) veya TRT (Türkiye Radyo Televizyon Kurumu) gibi uzman bir kuruma gönderilmesine karar vermiştir.

2. Daha Sonraki Gelişmeler

64. 6352 sayılı Kanun, 5 Temmuz 2012 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Başvuranın avukatı, 10 Temmuz 2012 tarihinde, Ağır Ceza Mahkemesinden, bu Kanun'un değişiklik getiren hükümlerinin müvekkili lehine uygulanıp uygulanamayacağını incelemesini talep etmiştir.

65. Ağır Ceza Mahkemesi, 3 Aralık 2012 tarihinde, söz konusu Kanun tarafından getirilen değişiklikleri uygulayan bir karar vermiştir. Ağır Ceza Mahkemesi, terör örgütünün hiyerarşik yapısına dâhil olmamakla birlikte örgüt adına suç işlemekten başvuran hakkında verilen hapis cezasını 1/8 oranında indirmiştir ve bu ceza, yedi yıl, altı aydan altı yıl, altı ay, yirmi iki güne indirilmiştir. Ayrıca, Ağır Ceza Mahkemesi, terör örgütü lehine propaganda yapmaktan başvuranı bir yıl hapis cezasına mahkûm ederek, hükmün açıklanmasının beş yıl süreyle geri bırakılmasına karar vermiştir.

66. Başvuranın avukatı, 9 Ocak 2013 tarihinde, yeniden inceleme prosedürünün sonunda 3 Aralık 2012 tarihinde verilen kararın terör örgütü lehine propaganda yapılmasına ilişkin kısmına itirazda bulunmuştur.

67. Diyarbakır 7. Ağır Ceza Mahkemesi, böylelikle sunulan itirazı incelemiştir. Söz konusu mahkeme, 12 Şubat 2013 tarihli kararla, başvuranın cezasının yeniden incelenmesi prosedürünün yasaya uygun olduğu kanısına varmış ve kendisine sunulan itirazı reddetmiştir.

68. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından, 21 Mart 2013 tarihinde, başvuranın 28 Mart 2006 tarihli olaylara ilişkin yargılama kapsamında suçlandığı eylemlerden beraat etmesine karar verilmiştir. Ağır Ceza Mahkemesi, bu yönde karar vermek için, incelenen video görüntülerinin, bu görüntülerde görünen kişinin başvuran olup olmadığının kesin olarak belirlenmesine

imkân vermediğini belirten bir ceza bilirkişi raporunu göz önünde bulundurmıştır.

69. 6459 sayılı İnsan Hakları ve İfade Özgürlüğü Bağlamında Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 30 Nisan 2013 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

70. Başvuranın avukatı, 7 Mayıs 2013 tarihinde, başvuranın daha önce terör örgütü lehine propaganda yapmaktan mahkûm edildiğini ileri sürerek, bu örgütün hiyerarşik yapısına dâhil olmamakla birlikte örgüt adına suç işlemek suçundan müvekkilinin beraatine karar vermesini talep etmiştir. Başvuranın 6459 sayılı Kanun kapsamında değiştirilen hükümlerden yararlanıp yararlanamayacağını araştırmaya davet edilen Ağır Ceza Mahkemesi, ilgili tarafından işlenen suçların 6459 sayılı Kanun tarafından değiştirilen 3713 sayılı Kanun'un 7. maddesinin 4. fıkrasında sıralanan suçlar arasında yer almadığını tespit etmiştir. Ağır Ceza Mahkemesi, başvuranın 6459 sayılı Kanun'dan yararlanamayacağı sonucuna varmıştır. Başvuran, bu karara itiraz etmemiştir.

71. Son olarak, başvuran:

- Bir örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işlenmesini suç sayan, Türk Ceza Kanunu'nun (5237 sayılı Kanun) 220. maddesinin 6. fıkrası tarafından cezalandırılan suçtan ve Türk Ceza Kanunu'nun 220. maddesinin 7. fıkrası tarafından cezalandırılan, örgütün hiyerarşik yapısına dâhil olmamakla birlikte örgüte bilerek ve isteyerek yardım etmek suçundan altı yıl, altı ay hapis cezasına mahkûm edilmiştir; sonuç olarak, başvuran, bir örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işlediği gerekçesiyle, Türk Ceza Kanunu'nun 314. maddesinin 3. fıkrasına, 220. maddesinin 6. fıkrasına, 3713 sayılı Kanun'un 5. maddesine ve Türk Ceza Kanunu'nun 53. maddesine atıfta bulunularak, Türk Ceza Kanunu'nun 314. maddesinin 2. fıkrası uyarınca,

- Yasa dışı bir gösteriye katıldığı gerekçesiyle, 2911 sayılı Kanun'un 32. maddesinin 1. fıkrası uyarınca on iki ay hapis cezasına,

- Memurların görevlerini yapmalarını engellemek için memurlara direndiği gerekçesiyle, 2911 sayılı Kanun'un 33. maddesinin 1. fıkrası uyarınca on iki ay hapis cezasına,
- Terör propagandası yaptığı gerekçesiyle 3713 sayılı Kanun'un 7. maddesinin 2. fıkrası uyarınca bir yıl hapis cezasına mahkûm edilmiştir. Ardından, beş yıl süreyle hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmiştir.

D. M. Ayan (Başvuru No. 29254/12)

1. Olay ve Olgular ile Kararlar

72. Şırnak Cumhuriyet Başsavcısı, Şırnak'ta 21 Ekim 2008 tarihinde meydana gelen, yukarıda belirtilen olaylar konusunda başvuran hakkında bir soruşturma başlatmıştır. Başvuran, 3 Kasım 2008 tarihinde gözaltına alınmıştır. Cumhuriyet savcısı, 6 Kasım 2008 tarihinde, başvuranı sorgulamış ve ilgilinin “silahlı bir terör örgütüne üye olmak” suçundan tutuklanmasını talep etmiştir. Başvuran, aynı gün tutuklanmıştır.

73. Diyarbakır Cumhuriyet Savcısı, 20 Kasım 2008 tarihinde, başvuran hakkında düzenlediği iddianameyi Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesine sunmuştur.

74. Bu davaya ilişkin birinci duruşma, 12 Şubat 2009 tarihinde yapılmıştır. Başvuran, avukatının huzurunda savunma dilekçelerini sunmuştur. Başvuran, savunma dilekçesinde, soruşturma aşamasında dile getirdiği daha önceki ifadelerini tekrarlamış ve kendisine atfedilen suçları işlediğini kabul etmemiştir. Ağır Ceza Mahkemesi, duruşma sırasında, dosyaya sunulan video görüntülerinin incelenmesi amacıyla bir bilirkişi raporunun düzenlenmesine karar vermiştir.

75. Ağır Ceza Mahkemesi başvuranı, Türk Ceza Kanunu'nun (5237 sayılı Kanun) 220. maddesinin 6 ve 7. fıkralarına ve 314. maddesinin 3. fıkrasına atıfta bulunarak, aynı Kanun'un 314. maddesinin 2. fıkrasıyla düzenlenen, “terör örgütüne üye olmamakla birlikte örgüt adına bir suç işlediği”

gerekçesiyle altı yıl, üç ay hapis cezasına mahkûm etmiştir. Ağır Ceza Mahkemesi başvuranı ayrıca, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 7. maddesinin 2. fıkrasıyla düzenlenen, “terör örgütü lehine propaganda yapmak” suçundan altı ay hapis cezasına mahkûm etmiştir.

76. Ağır Ceza Mahkemesi dahası, ilgiliyi 2911 sayılı Kanun'un 33. maddesinin 1. fıkrası uyarınca beş ay hapis cezasına, aynı Kanun'un 32. maddesinin 2. fıkrası uyarınca beş ay hapis cezasına, 2911 sayılı Kanun'un 33. maddesinin 2. fıkrasına atıfta bulunarak, Türk Ceza Kanunu'nun 265. maddesiyle düzenlenen, memurların görevlerini yapmalarını engellemek amacıyla memurlara direndiği gerekçesiyle beş ay hapis cezasına mahkûm etmiştir. Ağır Ceza Mahkemesi, 2911 sayılı Kanun'a dayanılarak verilen cezalara ilişkin hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar vermiştir.

77. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından verilen karar, iddianamenin bir özeti, Cumhuriyet başsavcılığının davanın esası hakkındaki görüşleri, başvuranın savunma dilekçeleri ve dosyada yer alan delil unsurları, yani başvuranın ifadeleri, olaylara ilişkin CD-ROM kayıtlarıyla ilgili tutanaklar, olay ve yakalama tutanakları ve bilirkişi raporları ile başlamaktaydı. Söz konusu kararda, başvuranın bu örgüt tarafından kontrol edilen internet sitelerinde yayımlanan PKK'nın çağrısının ardından Şırnak şehir merkezinde düzenlenen yasa dışı gösteriye müşterek sanıklarla birlikte katıldığı, yasa dışı sloganlar attığı, bir maske taktığı ve elinde bir taşın bulunduğu belirtilmiştir.

78. Başvuranın avukatı, Ağır Ceza Mahkemesinin kararına karşı temyiz başvurusunda bulunmuştur.

79. Yargıtay, 20 Şubat 2012 tarihinde, temyiz edilen kararın, başvuranın terör örgütüne üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işlediği ve terör örgütü lehine propaganda yaptığı gerekçesiyle, ilgili hakkında verilen mahkûmiyet kararlarıyla ilgili olması nedeniyle, bu kararı onamıştır.

80. 2911 sayılı Kanun uyarınca başvuran hakkında verilen hapis cezalarına ilişkin hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı, itiraz edilmeksizin kesinleşmiştir.

2. Daha Sonraki Gelişmeler

81. Başvuran, 7 Temmuz 2012 tarihinde, Ağır Ceza Mahkemesi nezdinde, 5 Temmuz 2012 tarihinde yürürlüğe giren 6352 sayılı Kanun uyarınca yeniden inceleme talebinde bulunmuştur. Başvuranın suçlu bulunduğu suçların işlendiği tarihten sonra yürürlüğe giren bu Kanun tarafından öngörülen yeniden incelemeyi gerçekleştirmesinin ardından Ağır Ceza Mahkemesi, başvurunu “terör örgütüne üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işlediği” gerekçesiyle beş yıl, iki ay, on beş gün hapis cezasına ve 29 Ağustos 2012 tarihli kararla “terör örgütü lehine propaganda yapmak” suçundan on ay hapis cezasına mahkûm etmiştir. Ağır Ceza Mahkemesi aynı zamanda, Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 231. maddesi uyarınca, terör örgütü lehine propaganda yapmaktan başvuran hakkında verilen hapis cezasına ilişkin hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar vermiştir.

82. Ağır Ceza Mahkemesi ayrıca, aynı kararda, başvuranın “terör örgütü lehine propaganda yapmak” suçundan on ay hapis cezasının infazının ertelenmesine ve ilgilinin daha önce geçirdiği hapis cezası süresini dikkate alarak, tahliye edilmesine karar vermiştir.

83. Başvuran, bu karara karşı itirazda bulunmuştur. Bununla birlikte, başvuranın itirazları reddedilmiş ve söz konusu karar 4 Aralık 2012 tarihinde kesinleşmiştir.

84. Son olarak, başvuran:

- Bir örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işlenmesini suç sayan, Türk Ceza Kanunu’nun (5237 sayılı Kanun) 220. maddesinin 6. fıkrası tarafından cezalandırılan suçtan ve Türk Ceza Kanunu’nun 220. maddesinin 7. fıkrası tarafından cezalandırılan, bu örgütün hiyerarşik yapısına dâhil olmamakla birlikte örgüte bilerek ve isteyerek yardım etmek suçundan altı yıl, üç ay hapis cezasına mahkûm edilmiştir; sonuç olarak, başvuran, bir örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işlediği gerekçesiyle, Türk Ceza Kanunu’nun 314. maddesinin 3. fıkrasına, 220. maddesinin 6. fıkrasına,

3713 sayılı Kanun'un 5. maddesine ve Türk Ceza Kanunu'nun 53. maddesine atıfta bulunarak, Türk Ceza Kanunu'nun 314. maddesinin 2. fıkrası uyarınca,

- Yasa dışı bir gösteriye katıldığı gerekçesiyle, 2911 sayılı Kanun'un 32. maddesinin 1. fıkrası uyarınca beş ay hapis cezasına mahkûm edilmiştir. Ardından, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmiştir,

- Başvuranın memurların görevlerini yapmalarını engellemek için memurlara direndiği gerekçesiyle, 2911 sayılı Kanun'un 32. maddesinin 2. fıkrası uyarınca beş ay hapis cezasına mahkûm edilmiştir. Ardından, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmiştir,

- Başvuranın gösteri sırasında polis memurlarına taş attığı gerekçesiyle, 2911 sayılı Kanun'un 33. maddesinin 1. fıkrası uyarınca beş ay hapis cezasına mahkûm edilmiştir. Ardından, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmiştir.

E. M.A.K. (Başvuru No. 74018/11)

1. Olay ve Olgular ile Kararlar

85. Başvuran, 20 Nisan 2010 tarihinde, Diyarbakır Adliyesi önünde halka açık basın bildirisinin okunmasına katılmıştır. Bu toplantı sırasında çekilen fotoğraflarda polis tarafından tanınan ilgili, daha sonra yakalanarak, ardından gözaltına alınmıştır. Yakalama tutanağında, PKK'lı dört militanın cenaze töreninin Diyarbakır'da 28 Mart 2006 tarihinde yapıldığı belirtilmektedir.

86. Polis memurları, 20 Nisan 2010 tarihinde, Diyarbakır Emniyet Müdürlüğünde başvuranın ifadesini almışlardır. Polis memurları, başvurana, siyasi bir parti veya hükümet dışı bir kuruluşa üye olup olmadığını, Diyarbakır'da 6 Şubat 2005 ve 28 Mart 2006 tarihlerinde düzenlenen iki gösteriye katılıp katılmadığını ve şayet katıldıysa, güvenlik güçlerine taş atıp atmadığını sormuşlardır. Başvuran, BDP'nin (Barış ve Demokrasi Partisi) üyesi olduğunu ve yukarıda belirtilen tarihlerde düzenlenen gösterilere katılmadığını iddia etmiştir.

87. Başvuran, 21 Nisan 2010 tarihinde, Diyarbakır Cumhuriyet Savcısı tarafından sorgulanmıştır. Başvuran, fotoğraflarda gösterilen kişinin kendisi olduğunu kabul etmiştir. Bununla birlikte, başvuran, herhangi bir şiddete katılmadığını ve yasa dışı sloganlar atmadığını ileri sürmüştür ve fotoğrafların ihtilaf konusu gösteriler sırasında çekilip çekilmediğinin tam olarak bilinmediğini gözlemlemiştir.

88. Başvuran, aynı gün tutuklanmıştır.

89. Diyarbakır Cumhuriyet Savcısı, 22 Nisan 2010 tarihinde, başvuran hakkında bir iddianame düzenlemiştir. Diyarbakır Cumhuriyet Savcısı, başvuranı, Türk Ceza Kanunu'nun 220. maddesinin 6. fıkrası ve 314. maddesi tarafından cezalandırılan bir suç olan, PKK terör örgütünün hiyerarşik yapısına dâhil olmamakla birlikte örgüt adına suç işlemekle ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'nu ihlal etmekle suçlamıştır. Cumhuriyet Başsavcısı, bir video kaydına ve bu kayıttan alınan fotoğraflara dayanarak, başvuranı, PKK'nın çağrısı üzerine düzenlenen 28 Mart 2006 tarihli gösteriye katılmakla ve polise taş atmakla suçlamıştır.

90. Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi, 15 Haziran 2010 tarihinde, bu davaya ilişkin duruşmanın birinci celsesini gerçekleştirmiştir. Başvuran, duruşmada, Diyarbakır'da 28 Mart 2006 tarihli gösteriye katılmadığını ileri sürmüştür. Başvuran, kendisini suçlu gösteren fotoğrafların bu tarihte ve söz konusu gösteri sırasında çekilip çekilmediğinin tam olarak bilinmediğini eklemiştir. Cumhuriyet savcısı, yeniden, video kaydından alınan fotoğrafların başvuranı 28 Mart 2006 tarihinde polise taş atarken gösterdiğini ileri sürmüştür.

91. Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi, 26 Ekim 2010 tarihinde, başvuranı, Türk Ceza Kanunu'nun 220. maddesinin 6. fıkrası ve 314. maddesinin 3 ve 4. fıkraları ile 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'nun 28. maddesinin 1. fıkrası, 32 ve 33. maddeleri tarafından cezalandırılan suçlardan suçlu bulmuştur. Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi, başvuranı toplam sekiz yıl, dört ay hapis cezasına mahkûm etmiştir. Söz konusu mahkeme, bu yönde

karar vermek için, 22 Nisan 2010 tarihinde düzenlenen, güvenlik güçlerinin video kaydına ilişkin bir bilirkişi raporu, yakalama tutanağı, olay tutanağı ve fotoğraflara ilişkin tutanağa dayanmıştır. Ağır Ceza Mahkemesi, verdiği kararında, 28 Mart 2006 tarihli gösterinin PKK'nın çağrısı üzerine düzenlendiği, başvuranın polis tarafından yapılan dağılma uyarılarına rağmen gösteri yerinden ayrılmadığı ve polislere taş attığının tespit edildiği kanısına varmıştır. Ağır Ceza Mahkemesi, Yargıtayın kararına (karar no. 2008/44) atıfta bulunmuştur ve Yargıtay, bu kararda görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“Örgüt (PKK) tarafından başlatılan gösteri yapmaya ilişkin halka açık çağrılar belirli bir kişiye yöneltilmesine gerek bulunmamaktadır. Örgüt adına yapılan eylemler (gösteriler), örgüt tarafından bilinmektedir ve örgütün isteklerine uygundur. Sonuç olarak, bu türden gösterilere katılan bir sanığın eylemleri, Türk Ceza Kanunu'nun 314. maddesinin 2. fıkrası tarafından cezalandırılan (...) suçu oluşturmaktadır.”

92. Ağır Ceza Mahkemesi, verdiği kararında, 22 Nisan 2010 tarihli bilirkişi raporunda, başvuranın gösteri günü kaldırım taşlarını kırdığını ve diğerleriyle birlikte taş atmaya hazırlandığını gösteren fotoğrafların varlığının belirtildiğini tespit etmiştir.

93. Başvuran, 5 Aralık 2010 tarihinde, 26 Ekim 2010 tarihli karara karşı temyiz başvurusunda bulunmuştur. Başvuran, temyiz başvurusunda, elinde bir taşın bulunduğunu gösteren fotoğrafın bir gösteri sırasında çekilmediğini ve bunun, hakkındaki mahkûmiyet kararının dayandırıldığı tek delil unsuru olduğunu ileri sürmüştür.

94. Yargıtay, 30 Mayıs 2011 tarihinde, Ağır Ceza Mahkemesi kararının, başvuranın Türk Ceza Kanunu'nun 220. maddesinin 6. fıkrası ve 314. maddesi tarafından cezalandırılan bir suç olan, PKK adına suç işlediği ve 2911 sayılı Kanun'un 32 ve 33. maddeleri tarafından cezalandırılan suçları oluşturduğu üzere, gösteri yerinde kaldığı ve polise taş attığı gerekçesiyle, ilgiliyi mahkûm eden kısmını onamıştır. Buna karşın, Yargıtay, söz konusu kararın, başvuranın 28 Mart 2006 tarihli gösteriyi düzenleyen kişilerden biri

olduğunun tespit edilmediği kanısına vararak, 2911 sayılı Kanun'un 28. maddesinin 1. fıkrasına dayanarak ilgiliyi mahkûm eden kısmını bozmuştur.

2. Daha Sonraki Gelişmeler

95. 6352 sayılı Kanun uyarınca gerçekleştirilen yeniden incelemenin sonunda, başvuran hakkında verilen ceza, 4 Ağustos 2012 tarihinde dört yıl, iki ay hapis cezasına indirilmiştir.

96. Son olarak, başvuran, bir örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işlenmesini suç sayan, Türk Ceza Kanunu'nun (5237 sayılı Kanun) 220. maddesinin 6. fıkrası tarafından cezalandırılan suçtan ve Türk Ceza Kanunu'nun 220. maddesinin 7. fıkrası tarafından cezalandırılan, bir örgütün hiyerarşik yapısına dâhil olmamakla birlikte örgüte bilerek ve isteyerek yardım etmek suçundan dört yıl, iki ay hapis cezasına mahkûm edilmiştir; sonuç olarak, başvuran, bir örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işlediği gerekçesiyle, Türk Ceza Kanunu'nun 314. maddesinin 3. fıkrasına, 220. maddesinin 6. fıkrasına, 3713 sayılı Kanun'un 5. maddesine ve Türk Ceza Kanunu'nun 53. maddesine atıfta bulunarak, Türk Ceza Kanunu'nun 314. maddesinin 2. fıkrası uyarınca mahkûm edilmiştir.

İLGİLİ HUKUKİ ÇERÇEVE VE İÇ HUKUK UYGULAMASI

I. İLGİLİ İÇ HUKUK KURALLARI VE UYGULAMASI

A. Türk Ceza Kanunu (5237 sayılı Kanun)

97. Türk Ceza Kanunu'nun 7. maddesinin 2. fıkrası, suçun işlendiği tarihte yürürlükte olan yasal hükümler ile bu tarihin ardından yürürlükte olan yasal hükümler arasında farklılığın bulunması durumunda, suçun faili hakkında en lehte olan hükmün uygulanması gerektiğini öngörmektedir.

98. Olayların meydana geldiği dönemde, Türk Ceza Kanunu'nun 220. maddesi aşağıdaki şekildedir:

Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma

“**Madde 220 - 1.** Kanunun suç saydığı fiilleri işlemek amacıyla örgüt kuranlar veya yönetenler, örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olması halinde, iki yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

2. Suç işlemek amacıyla kurulmuş olan örgüte üye olanlar, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

3. Örgütün silahlı olması halinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza dörtte birinden yarısına kadar artırılır.

4. Örgütün faaliyeti çerçevesinde suç işlenmesi halinde, ayrıca bu suçlardan dolayı da cezaya hükmolunur.

5. Örgüt yöneticileri, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen bütün suçlardan dolayı ayrıca fail olarak cezalandırılır.

6. (Yasa dışı) örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen kişi, ayrıca örgüte üye olmak suçundan da cezalandırılır.

7. Örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dâhil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişi, örgüt üyesi olarak cezalandırılır.

8. Örgütün (...) propagandasını yapan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu suçun basın ve yayın yolu ile işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.”

99. 220. maddenin 6 ve 7. fıkraları, 2 Temmuz 2012 tarihinde yürürlüğe giren 6352 sayılı Kanun tarafından aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

“6. (Yasa dışı) örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen kişi, ayrıca örgüte üye olmak suçundan da cezalandırılır. Örgüte üye olmak suçundan dolayı verilecek ceza yarısına kadar indirilebilir.

7. (Yasa dışı) örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dâhil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişi, örgüt üyesi olarak cezalandırılır. Örgüt üyeliğinden dolayı verilecek ceza, yapılan yardımın niteliğine göre üçte birine kadar indirilebilir.

100. Türk Ceza Kanunu’nun 220. maddesinin 6. fıkrası, 11 Nisan 2013 tarihinde yürürlüğe giren 6459 sayılı Kanun tarafından değiştirilmiştir. Söz konusu madde, hâlihazırda aşağıdaki şekildedir:

ÇİÇEK VE DİĞERLERİ/TÜRKİYE KARARI

6. (Yasa dışı) örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen kişi, ayrıca örgüte üye olmak suçundan da cezalandırılır. Örgüte üye olmak suçundan dolayı verilecek ceza yarısına kadar indirilebilir. Bu fıkra hükmü sadece silahlı örgütler hakkında uygulanır.”

101. Türk Ceza Kanunu’nun 314. maddesi aşağıdaki şekildedir:

Silahlı Örgüt

“**Madde 314** - 1. Bu kısmın dördüncü ve beşinci bölümlerinde yer alan suçları işlemek amacıyla, silahlı örgüt kuran veya yöneten kişi, on yıldan on beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

2. Birinci fıkra tanımlanan örgüte üye olanlara, beş yıldan on yıla kadar hapis cezası verilir.

3. Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçuna ilişkin diğer hükümler, bu suç açısından aynen uygulanır.”

B. 2911 Sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu

102. Olayların meydana geldiği dönemde yürürlükte olduğu şekliyle, 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’nun 23. maddesinin b) fıkrasında, gösterici veya katılanların, diğerlerinin yanı sıra, ateşli silah, patlayıcı madde, kesici veya delici alet, taş, sopa, demir veya lastik çubuk, boğma teli, zincir, zehir, gaz veya duman çıkaran maddeler taşıdıkları toplantı veya gösteri yürüyüşleri “yasa dışı toplantı ve gösteri yürüyüşleri” olarak nitelendirilmiştir.

103. 25 Temmuz 2010 tarihli 6008 sayılı Kanun tarafından değiştirilmesinden önce, 2911 sayılı Kanun’un 33. maddesinin c) fıkrası aşağıdaki hususu öngörmektedir:

“Madde 33 (...) c) [Toplantı veya gösteri yürüyüşü yapılırken] dağılma sırasında 23 üncü maddenin (b) bendinde yazılı silah veya araçlarla mukavemet edenler beş yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır (...).”

104. 6008 sayılı Kanun tarafından getirilen değişikliklerin ardından, 2911 sayılı Kanun’un 33. maddesinin ilgili kısımları aşağıdaki gibidir:

ÇİÇEK VE DİĞERLERİ/TÜRKİYE KARARI

“Toplantı ve gösteri yürüyüşlerine 23 üncü maddenin (b) bendinde sayılan silah veya araçları taşıyarak katılanlar, altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.”

105. 6008 sayılı Kanun tarafından getirilen değişikliklerden itibaren, 2911 sayılı Kanun’un 32. maddesinin 1 ve 2. fıkraları aşağıdaki gibidir:

“Kanuna aykırı toplantı veya gösteri yürüyüşlerine katılanlar, ihtar ve zor kullanmaya rağmen dağılmamakta ısrar ederlerse, altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu suçu, toplantı ve gösteri yürüyüşünü tertip edenlerin işlemesi halinde, bu fıkra hükmüne göre verilecek ceza yarı oranında artırılarak hükmolunur.

İhtar ve zor kullanmaya rağmen kolluk görevlilerine karşı cebir veya tehdit kullanılarak direnilmesi halinde, ayrıca 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 265 inci maddesinde tanımlanan suçtan dolayı da cezaya hükmolunur.”

C. 3713 Sayılı Terörle Mücadele Kanunu

106. Olayların meydana geldiği dönemde, Terörle Mücadele Kanunu’nun 7. maddesinin 2. fıkrası aşağıdaki şekildedir:

“Terör örgütünün; (...) propagandasını yapan kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.”

107. 6459 sayılı Kanun’un 8. maddesi aşağıdaki şekildedir:

“3713 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

“Terör örgütünün; cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini meşru gösterecek veya övecek ya da bu yöntemlere başvurmayı teşvik edecek şekilde propagandasını yapan kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu suçun basın ve yayın yolu ile işlenmesi hâlinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır. Ayrıca, basın ve yayın organlarının suçun işlenmesine iştirak etmemiş olan yayının sorumluları hakkında da bin günden beş bin güne kadar adli para cezasına hükmolunur. Aşağıdaki fiil ve davranışlar da bu fıkra hükümlerine göre cezalandırılır:

a) Terör örgütünün propagandasına dönüştürülen toplantı ve gösteri yürüyüşlerinde, kimliklerin gizlenmesi amacıyla yüzün tamamen veya kısmen kapatılması,

b) Toplantı ve gösteri yürüyüşü sırasında gerçekleşme dahi, terör örgütünün üyesi veya destekçisi olduğunu belli edecek şekilde,

ÇİÇEK VE DİĞERLERİ/TÜRKİYE KARARI

1. Örgüte ait amblem, resim veya işaretlerin asılması ya da taşınması,
2. Slogan atılması,
3. Ses cihazları ile yayın yapılması,
4. Terör örgütüne ait amblem, resim veya işaretlerin üzerinde bulunduğu üniformanın giyilmesi.”

“Terör örgütüne üye olmamakla birlikte örgüt adına;

- a) İkinci fıkrafta tanımlanan suç,
- b) 6 ncı maddenin ikinci fıkrasında tanımlanan suç,
- c) 6/10/1983 tarihli ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun 28 inci maddesinin birinci fıkrasında tanımlanan kanuna aykırı toplantı ve gösteri yürüyüşüne katılma suçunu işleyenler hakkında, 5237 sayılı Kanunun 220 nci maddesinin altıncı fıkrasında tanımlanan suçtan dolayı ayrıca ceza verilmez.”

D. Anayasa Mahkemesinin İctihadı:

108. Anayasa Mahkemesi, 10 Haziran 2021 tarihinde, toplantı ve dernek kurma özgürlüğüne ilişkin *Hamit Yakut* davasında (B. no. 2014/6548, 10/6/2021) bir karar vermiştir. Başvuran, Anayasa Mahkemesine sunduğu başvurusunda, yalnızca bir gösteriye katıldığı gerekçesiyle PKK terör örgütünün hiyerarşik yapısına dâhil olmamakla birlikte örgüt adına suç işlemekten mahkûm edilmesinin toplantı ve dernek kurma özgürlüğünü ihlal ettiğini iddia etmiştir.

109. Bu davada, ilk derece mahkemesi, başvuranı, PKK lehinde sloganların atıldığı ve şiddet eylemlerinin meydana geldiği yasa dışı bir gösteriye katılmış olması sebebiyle, PKK terör örgütünün hiyerarşik yapısına dâhil olmaksızın bu örgüt adına suç işlediği gerekçesiyle (Türk Ceza Kanunu’nun 220. maddesinin 6. fıkrası ile cezalandırılan suç), cezaya mahkûm etmiştir. İlk derece mahkemesi, başvurana, üç yıl, dokuz ay hapis cezası vermiştir. Mahkeme ayrıca, başvuranı, güvenlik güçlerinin göstericilerin dağılması için yaptığı uyarılara rağmen, gösteri yerini terk etmediği gerekçesiyle de suçlu bulmuş ve ilgiliyi, bu suçtan altı ay hapis

cezasına mahkûm etmiştir. Buna karşın güvenlik güçlerine karşı direnme ve gösteriye silahlı olarak katılma suçlamalarıyla ilgili olarak, güvenlik güçlerine taş atma ve onlara karşı şiddetle direnme gibi kendisine isnat edilen suçlardan, delil yetersizliği sebebiyle başvuranın beraatine karar verilmiştir.

110. Anayasa Mahkemesi, kararında, başvuranın cezasının dayandırıldığı yasal temelin, yani Türk Ceza Kanunu'nun 220. maddesinin 6. fıkrasının yasaya uygunluk kriterlerini karşılamadığı gerekçesiyle, başvuranın toplanma ve örgütlenme özgürlüğünün ihlal edildiği sonucuna varmıştır.

II. İLGİLİ ULUSLARARASI BELGELER

A. Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri'nin sunduğu raporlar

111. Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri'nin sunduğu, 1 Ekim 2009, 12 Temmuz 2011, 10 Ocak 2012 ve 20 Şubat 2012 tarihinde yayımlanan raporların ilgili kısımlarına, *Gülcü/Türkiye* kararında atıfta bulunulmuştur (no. 17526/10, §§ 66-69, 19 Ocak 2016).

B. Sivil toplum kuruluşlarının sunduğu raporlar

1. İnsan Hakları İzleme Örgütü (Human Rights Watch) tarafından 1 Kasım 2010 tarihinde yayımlanan rapor

112. Bu raporun ilgili kısımlarına, *Gülcü/Türkiye* kararında (yukarıda anılan, § 70) atıfta bulunulmuştur.

2. Uluslararası Af Örgütü'nün (Amnesty International) raporları

113. Uluslararası Af Örgütü tarafından 17 Haziran 2010 ve 27 Mart 2013 tarihlerinde yayımlanan raporların ilgili kısımlarına, *Gülcü/Türkiye* kararında (yukarıda anılan, § 70) atıfta bulunulmuştur.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

I. İLK GÖRÜŞLER

114. Hükümet, Mahkemenin kendisine göndermiş olduğu 4 Haziran 2019 tarihli yazıda, Mahkemenin, davanın konusunu özetlerken, M.A.K.nin, 28 Mart 2006 ve 6 Aralık 2009 tarihlerinde Diyarbakır’da düzenlenen iki gösteriye katılması sebebiyle hapis cezasına mahkûm edildiğini belirttiğini vurgulamaktadır. Bununla birlikte Hükümet, başvuranın aslında, 28 Mart 2006 tarihli olaylara katılmasına ilişkin yargılama kapsamında beraatine karar verildiğini belirtmektedir. Dolayısıyla Hükümet, Mahkemeyi, incelemesini, başvuranın 6 Aralık 2009 tarihli gösteriye katıldığı gerekçesiyle cezaya mahkûm edildiği ceza davasıyla sınırlandırmaya davet etmektedir.

115. Mahkeme, başvuranın, 28 Mart 2006 tarihli gösteriye katılmasına ilişkin suçlamadan, beraatine karar verildiğini tespit etmektedir. Mahkeme, Hükümetin talebinin haklı olduğu kanaatine vararak, incelemesini 6 Aralık 2009 tarihli olaylarla sınırlandırmaya karar vermektedir.

II. BAŞVURULARIN BİRLEŞTİRİLMESİ

116. Mahkeme, başvuruların konusunun benzer olduğunu dikkate alarak, bunların tek bir kararda birlikte incelenmesinin uygun olduğu kanaatine varmaktadır.

III. SÖZLEŞME’NİN 11. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

117. Başvuranlar, Sözleşme’nin 10 ve 11. maddelerini ileri sürerek, gösteri ve yürüyüşlere katıldıkları için cezaya mahkûm edilmelerinin ifade özgürlüğü ve toplanma özgürlüğü haklarını ihlal ettiğini iddia etmektedirler (başvuran M.A.K. ile ilgili olarak 6 Aralık 2006 olayları için bk. yukarıda 113. paragraf). Mahkeme, Sözleşme ve Protokolleri uyarınca bir başvuran

tarafından ileri sürülen hukuki gerekçelere bağlı kalmadığını ve bir şikâyeti, başvuran tarafından ileri sürülenler dışındaki Sözleşme maddeleri ya da hükümleri kapsamında da inceleyerek, bu şikâyete konu edilen olaylara ilişkin yapılacak hukuki nitelendirme hususunda karar verebileceğini hatırlatmaktadır (*Radomilja ve diğerleri/Hırvatistan* [BD], no. 37685/10 ve 22768/12, § 126, 20 Mart 2018). Mahkeme, somut olayda, yukarıda belirtilen şikâyetleri dikkate alarak, başvuranların, özellikle barışçıl toplanma özgürlüğüne ilişkin haklarının kullanımıyla ilgili olan gösterilere katılmaları sebebiyle cezaya mahkûm edildiklerinden şikâyet ettiklerini kaydetmektedir.

118. Diğer taraftan, Mahkeme, davanın koşullarında, Sözleşme'nin 10. maddesinin, özel hüküm niteliğinde olan Sözleşme'nin 11. maddesine göre genel bir hüküm olarak değerlendirilebileceği, dolayısıyla bu iki maddenin ayrı ayrı incelenmesine gerek olmadığı kanaatindedir (*bu davaya uygulanabildiği ölçüde (mutatis mutandis)* bk. *Ezelin/Fransa*, 26 Nisan 1991, § 35, A Serisi no. 202 ve özellikle *Lütfiye Zengin ve diğerleri/Türkiye*, no. 36443/06, § 35, 14 Nisan 2015 ve *Hakim Aydın/Türkiye*, no. 4048/09, § 41, 26 Mayıs 2020). Bu sebeple başvuranların şikâyetinin, Sözleşme'nin 10. maddesi ışığında değerlendirilerek Sözleşme'nin 11. maddesi alanında incelenmesi uygun olacaktır.

119. Sözleşme'nin 11. maddesi aşağıdaki şekildedir:

“1. Herkes barışçıl olarak toplanma ve örgütlenme hakkına sahiptir. Bu hak, çıkarlarını korumak amacıyla başkalarıyla birlikte sendikalar kurma ve sendikalara üye olma hakkını da içerir.

2. Bu hakların kullanılması, yasayla öngörülen ve demokratik bir toplum içinde ulusal güvenliğin, kamu güvenliğinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın ya da başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli olanlar dışındaki sınırlamalara tabi tutulamaz. Bu madde, silahlı kuvvetler, kolluk kuvvetleri veya devlet idaresi mensuplarınca yukarıda anılan haklarını kullanılmasına meşru sınırlamalar getirilmesine engel değildir.”

A. Kabul Edilebilirlik Hakkında

Hükümet, iç hukuk yollarının tüketilmediği, başvuranlardan bazılarının mağdur sıfatını haiz olmadığı ve Sözleşme'nin 11. maddesinin mevcut davada uygulanamayacağına dair üç ilk itiraz ileri sürmektedir.

1. İç Hukuk Yollarının Tüketilmediği İddiası

120. Hükümet, Mahkemedен, birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü başvuranlarla ilgili olarak, iç hukuk yollarının tüketilmediği gerekçesiyle, ilgililerin şikâyetinin kabul edilemez olduğuna karar verilmesini talep etmektedir. Bu bağlamda Hükümet, yetkili ağır ceza mahkemelerinin, 6352 ve 6459 sayılı Kanunların yürürlüğe girmesinin ardından kararlarını gözden geçirdiğini belirtmektedir. Hükümet, dosyalarının sırasıyla yeniden incelenmesinin ardından, başvuranların, Anayasa Mahkemesine başvurmuş olmaları gerektiğini, zira bu incelemelerin ardından verilen kararların, 23 Eylül 2012 tarihinden sonra, yani Anayasa Mahkemesi önünde bireysel başvuru sisteminin uygulanmaya başladığı tarihten sonra verildiğini ileri sürmektedir. Başvuranlar, Hükümetin iddialarına itiraz etmektedirler.

121. Mahkeme, Hükümet tarafından daha önce benzer davalarda ileri sürülen bu türden itirazların incelendiğini ve reddedildiğini kaydetmektedir (bk. *Öner ve Türk/Türkiye*, no. 51962/12, §§ 14-18, 31 Mart 2015 ve *Özer/Türkiye* (no. 3), no. 69270/12, §19, 11 Şubat 2020). Mahkeme, somut olayda kendisinin farklı bir sonuca varmasını sağlayabilecek herhangi bir olgu, iddia veya özel koşul bulunmadığı kanısındadır. Bu sebeple, Mahkeme, Hükümetin ilk itirazını reddetmektedir.

2. Başvuranların Mağdur Sıfatı Hakkında

122. Diğer taraftan Hükümet, birinci ve dördüncü başvuranlar hakkında 2911 sayılı Kanun'a aykırı davranma ve silahlı bir terör örgütü lehinde propaganda yapma suçlarından başlatılan kovuşturmaların, ertelendiğini ve

ilgililerin bu bağlamda mağdur sıfatını ileri süremeyeceklerini belirtmektedir. Başvuranlar, Hükümetin iddialarına itiraz etmektedirler.

123. Mahkeme, başvuran lehinde verilen bir kararın veya tedbir kararının, ulusal makamların Sözleşme ihlalini açıkça ya da esasen kabul etmiş ve telafi etmiş olması durumunda, ilke olarak bu durumun, başvuranın “mağdur” sıfatının ortadan kalkması için yeterli olduğunu hatırlatmaktadır (bk. *Öztürk/Türkiye [BD]*, no. 22479/93, § 73, AİHM 1999-VI; *Erdoğdu/Türkiye*, no. 25723/94, § 72, AİHM 2000-VI, *Müslüm Özbey/Türkiye*, no. 50087/99, § 26, 21 Aralık 2006 ve *Ulusoy/Türkiye*, no. 52709/99, § 34, 31 Temmuz 2007).

124. Mahkeme, başvuranların yakalandıklarını (başvuran M.A.K. ile ilgili olarak 6 Aralık 2006 olayları sebebiyle, bk. yukarıda 113. paragraf), tutuklandıklarını ve ardından bir gösteriye katıldıkları ve söz konusu gösteri sırasında güvenlik güçlerine taş attıkları gerekçesiyle cezaya mahkûm edildiklerini gözlemlemektedir. Başvuranlar, kendileri hakkında açılan ceza davası kapsamında özgürlüklerinden yoksun bırakılmışlardır. Mahkeme, cezanın infazının ertelenmesi tedbirinin, ceza davasının olumsuz sonuçlarını ve ilgili kişinin ifade özgürlüğünün ihlali nedeniyle doğrudan maruz kaldığı cezayı önlemek veya telafi etmek için yeterli olmadığı kanaatindedir (*bu davaya uygulanabildiği ölçüde (mutatis mutandis)* bk. *Aslı Güneş/Türkiye* (k.k.), no. 53916/00, 13 Mayıs 2004, *Yaşar Kaplan/Türkiye*, no. 56566/00, §§ 32 ve 33, 24 Ocak 2006, *Ergündoğan/Türkiye*, no. 48979/10, § 17, 17 Nisan 2018 ve yukarıda anılan *Özer/Türkiye* (no. 3), § 20).

125. Bu koşullarda, Hükümetin ilk itirazının da reddedilmesi ve ilgililerin mağdur sıfatını kaybetmedikleri sonucuna varılması gerekmektedir.

3. Somut Olayda Sözleşme'nin 11. Maddesinin Uygulanabilirliği Hakkında

126. Son olarak Hükümet, *Kartal/Türkiye* ((k.k.), no. 29768/03, 16 Aralık 2008) ve *Çıraklar/Türkiye* (no. 19601/92, 19 Ocak 1995 tarihli Komisyon kararı) kararlarına dayanarak, dördüncü başvuran hariç olmak üzere,

Sözleşme'nin 11. maddesinin başvuruların şikâyetine uygulanabilir olmadığını ileri sürmektedir. Hükümet, ihtilaf konusu gösteri ve ilgililer tarafından bu kapsamda işlenen fiillerin, Sözleşme'nin 11. maddesinin uygulama alanına girmediği kanısındadır. Bu bağlamda Hükümet, gösteriler sırasında, sloganların atıldığını, şiddet olaylarının meydana geldiğini ve başvurular tarafından şiddet eylemlerinin işlendiğini vurgulamaktadır. Başvurular, Hükümetin iddialarına itiraz etmektedirler.

127. Mahkeme, Sözleşme'nin 11. maddesinin sadece, organizatörlerin ve katılımcıların şiddet niyeti taşıdığı gösterileri kapsamayan bir kavram olan “barışçıl toplanma” özgürlüğünü koruduğunu hatırlatmaktadır (*Stankov et l'Organisation macédonienne unie Ilinden/Bulgaristan*, no. 29221/95 ve 29225/95, § 77, AİHM 2001-IX). Dolayısıyla bu hükmün güvenceleri, organizatörlerin veya katılımcıların şiddet içeren niyetlerle hareket ettiği, şiddeti teşvik ettiği veya başka bir şekilde demokratik bir toplumun temellerini reddettiği gösteriler hariç olmak üzere, bütün toplantılara uygulanmaktadır (*Sergueï Kouznetsov/Rusya*, no. 10877/04, § 45, 23 Ekim 2008, *Alexeïev/Rusya*, no. 4916/07, 25924/08 ve 14599/09, § 80, 21 Ekim 2010, *Fáber/Macaristan*, no. 40721/08, § 37, 24 Temmuz 2012, *Gün ve diğerleri/Türkiye*, no. 8029/07, § 49, 18 Haziran 2013, *Taranenko/Rusya*, no. 19554/05, § 66, 15 Mayıs 2014 ve *Kudrevičius ve diğerleri/Litvanya*[BD], no. 37553/05, § 92, AİHM 2015). Bu sebeple, mevcut başvuruların olay ve olgularının Sözleşme'nin 11. maddesinin kapsamına girip girmediğinin tespit edilmesi gerekmektedir.

128. Mahkeme, bir toplantı sırasında şiddet eylemlerinin meydana gelmesinin, toplantının organizatörlerinin şiddet niyeti taşıdığı sonucuna varmak için tek başına yeterli bir koşul olmadığını hatırlatmaktadır (bk. *Karpyuk ve diğerleri/Ukrayna*, no. 30582/04 ve 32152/04, § 202, 6 Ekim 2015).

129. Mahkeme, göstericilerin şiddet eyleminde bulunmayı denediği gösterilerin söz konusu olduğu bazı davaları daha önce incelemiştir.

Mahkeme, söz konusu gösterilerin organizatörlerinin şiddet niyeti göstermediği ve toplantıların barışçıl olmadığı kanaatine varmak için herhangi bir sebebin bulunmadığı gerekçesiyle, bu gösterilerin Sözleşme'nin 11. maddesinin uygulama alanına girdiği sonucuna varmıştır (*Nurettin Aldemir ve diğerleri/Türkiye*, no. 32124/02, 32126/02, 32129/02, 32132/02, 32133/02, 32137/02 ve 32138/02, § 45, 18 Aralık 2007, *Protopapa/Türkiye*, no. 16084/90, §§ 76 et 104, 24 Şubat 2009, *Uzunget ve diğerleri/Türkiye*, no. 21831/03, § 52, 13 Ekim 2009, *Asproftas/Türkiye*, no. 16079/90, § 106, 27 Mayıs 2010, *Gün ve diğerleri/Türkiye*, no. 8029/07, § 50, 18 Haziran 2013, yukarıda anılan *Gülcü*, §§ 91-97, *Yaroslav Belousov/Rusya*, no. 2653/13 ve 60980/14, §§ 169-172, 4 Ekim 2016). Mahkeme, şayet iki taraf da - göstericiler ve polis- şiddet eylemlerinde bulunmuşlarsa, bazen ilk şiddet eylemini kimin işlediğini ve başvuranın bizzat toplantının başta barışçıl olan niteliğinin bozulmasına sebep olan ilk çatışmanın sorumluları arasında yer alıp almadığını araştırmanın gerektiğini kaydetmektedir (*Primov ve diğerleri/Rusya*, no. 17391/06, § 157, 12 Haziran 2014).

130. *Primov ve diğerleri/Rusya* davasında, göstericiler yola barikatlar kurmuşlardır. Uzun süren müzakerelerin ardından polis memurları, trafik akışının sağlanması için barikatları yıkmaya çalıştığında, bazı göstericiler polis memurlarına taş atmaya ve demir çubuklar, sopalar ve bıçaklarla saldırmaya başlamışlardır. Ulusal düzeyde düzenlenen soruşturma raporunda, göstericilerin polis memurlarına saldıran ilk taraf olduğu ve polis memurlarının, kendilerini korumak için ateşli silahlarla karşılık verdikleri tespit edilmiştir (§ 158). Mahkeme, kararın, Sözleşme'nin 11. maddesinin uygulanabilirliğine ilişkin kısmında, öncesinde başvuranın şiddet eylemlerine katılıp katılmadığını araştırmaksızın, başvuranın bir gösteriye katıldığı gerekçesiyle yakalandığını vurgulamış ve aşağıdaki ifadelerle, bir müdahalenin bulunduğu sonucuna varmıştır: “Mahkeme, başvuranın bir şiddet eylemine katılıp katılmadığı sorusundan bağımsız olarak, başvuranın yakalanmasının, savunulabilir şekilde, Sözleşme'nin 11. maddesiyle güvence

altına alındığı şekliyle, başvuranın haklarına yapılan bir “müdahale” olarak değerlendirilebileceği kanaatindedir” (§ 100).

131. Mahkeme, Moskova Bolotnaia meydanında yapılan bir gösterinin söz konusu olduğu bazı davalarda, bu gösterinin Sözleşme’nin 11. maddesinin alanına girdiğini tespit etmiş ve başvuranların, gösterinin barışçıl niteliğinin bozulmasına katkıda bulunan ilk saldırıların sorumluları arasında bulunmadıkları gerekçesiyle, bu hükmün korumasını ileri sürebileceklerini kabul etmiştir (diğer kararlar arasında bk. *Yaroslav Belousov/Rusya*, no. 2653/13 ve 60980/14, § 172, 4 Ekim 2016, *Stepan Zimin/Rusya*, no. 63686/13 ve 60894/14, § 72, 30 Ocak 2018 ve *Lutskevich/Rusya*, no. 6312/13 ve 60902/14, § 94, 15 Mayıs 2018).

132. Mahkeme ayrıca, bir başvuranın Sözleşme’nin 11. maddesinin sağladığı korumayı ileri sürüp süremeyeceğinin tespit edilmesi için i) söz konusu gösterinin barışçıl niyetle düzenlenip düzenlenmediğini veya organizatörlerinin şiddet niyeti taşıyıp taşımadığını, ii) başvuranın gösteriye katılımı kapsamında şiddet niyeti taşıyan davranışlar sergileyip sergilemediğini ve iii) başvuranın başkalarına fiziki olarak zarar verip vermediğini araştırdığını hatırlatmaktadır (*Shmorgunov ve diğerleri/Ukrayna*, no. 15367/14 ve diğer 13 başvuru, § 491, 21 Ocak 2021).

133. Mahkeme, somut olayda polis raporlarında, gösteri ve toplantıların PKK’nın çağrısı üzerine organize edildiğinin belirtildiğini ve ulusal mahkemeler bu tespitleri onaylamış olsa da, dosyada, bu gösteri ve toplantıların barışçıl olmadığını veya organizatörlerinin şiddet niyeti taşıdıklarını düşündürecek tarafsız hiçbir unsur bulunmadığını gözlemlemektedir. Ulusal makamlar, bu hususu incelememişlerdir ve Hükümet bunun aksini kanıtlamamıştır.

134. Ayrıca, ulusal mahkemelerin kararlarında, başvuranların gösterilere katılımı kapsamında şiddet eğilimi gösterdiklerini veya gösterilerin barışçıl niteliğinin bozulmasına katkıda bulunan ilk saldırıların sorumluları arasında yer aldıklarını kanıtlayan hiçbir unsur bulunmamaktadır.

135. Şayet göstericilerin polis memurlarına taş attıkları gerekçesiyle cezaya mahkûm edildikleri doğruysa, başvuruların cezalandırılması, polisin göstericileri dağıtmak için müdahalede bulunduğu tansiyonun yüksek olduğu anda meydana gelen olaylarla ilgilidir. Dosyada yer alan unsurların, başvuruların gösterinin başından itibaren polis memurlarına taş attıklarını tespit etmeye imkân vermediğinin vurgulanması gerekmektedir. Sonuç olarak, dosyadan, başvuruların daha önce şiddet eğilimli davranışlarda bulunduğu anlaşılmamaktadır.

136. Üstelik dosyaya eklenen polis raporlarında, polis memurlarının burada söz konusu olan gösteriler sırasında yaralandıklarının ve kamusal mülkler gibi özel mülklerin de hasar gördüğünün belirtilmesine rağmen, Mahkeme, başvuruların kişisel sorumluluğuna ilişkin delil unsurlarının, açıkça belirtilmediğini tespit etmektedir.

137. Mahkeme, başvuruların ilk saldırıların sorumluları arasında yer aldığını (*bu davaya uygulanabildiği ölçüde (mutatis mutandis)* bk. yukarıda anılan *Yaroslav Belousov*, § 172, *Stepan Zimin*, § 72 ve yukarıda anılan *Lutskevich*, § 94 ve bu kararda anılan içtihatlar), söz konusu gösterilerin organizatörlerinin veya başvuruların şiddet eğilimleri göstermediğini ve dolayısıyla gösterilerin barışçıl olmasının amaçlanmadığı sonucuna varmak için hiçbir sebebin bulunmadığını gösteren somut unsurların bulunmaması sebebiyle, başvuruların, söz konusu gösteri ve toplantılara katılımıyla ilgili olarak, Sözleşme'nin 11. maddesinin korumasını ileri sürebilecekleri sonucuna varmaktadır (*bu davaya uygulanabildiği ölçüde (mutatis mutandis)* bk. yukarıda anılan *Nurettin Aldemir ve diğerleri*, § 45, yukarıda anılan *Gülcü*, §§ 93-97 ve yukarıda anılan *Kudrevičius ve diğerleri*, § 98).

138. Bu nedenle, Hükümet tarafından ileri sürülen itirazın reddedilmesi gerekmektedir.

4. Sonuç

139. Mahkeme, başvurular tarafından ileri sürülen şikâyetlerin, Sözleşmenin 35. maddesinin 3. fıkrasının a) bendi anlamında açıkça dayanaktan yoksun olmadığını ve başka herhangi bir kabul edilemezlik gerekçesinin bulunmadığını tespit ederek, bu şikâyetlerin kabul edilebilir olduğuna karar vermektedir.

B. Esas Hakkında

1. Tarafların İddiaları

a) Başvurular

140. Başvurular, yukarıda belirtilen gösteri ve toplantılara katılmaları sebebiyle cezaya mahkûm edilmelerinin, toplanma özgürlüğüne yapılan haksız bir müdahale olarak değerlendirilebileceği kanaatindedirler.

141. Çiçek, 6 Aralık 2009 tarihinde Batman'da yapılan gösteriye katıldığını ve göstericilerle birlikte slogan attığını kabul etmekte, ancak polis memurlarının üzerine taş attığını reddetmektedir. Başvuran, bu davranışın, bir suç teşkil etmediğini eklemekte ve ifade ve toplanma özgürlüğünün kullanım şekli olarak değerlendirilmesi gerektiği, bu sebeple de Sözleşme'nin 11. maddesinin, mevcut davada Sözleşme'nin 10. maddesi ışığında incelenmesi gerektiği kanaatine varmaktadır. Başvurana göre, polis memurları tarafından verilen ifadeler dışında, dava dosyasında, kendisinin polis memurlarına taş attığını kanıtlayan hiçbir unsur bulunmamaktadır.

142. Sarıyel, PKK militanlarının cenaze törenlerinin ardından düzenlenen yürüyüşlere katıldığını reddetmektedir ve katıldığını kabul etmiş bile olsa, bu fiilden cezalandırılmasının, toplanma özgürlüğü hakkını ihlal ettiğini ileri sürmektedir.

143. Ş.A., sadece DTP tarafından düzenlenen basın açıklamasının alenen okunduğu 6 Aralık 2009 tarihinde düzenlenen olaya katıldığını belirtmektedir. Başvuran, polis tarafından başvuranlara karşı yapılan

saldırıların, başvuranın barışçıl bir şekilde kullandığı toplanma hakkından yararlanmasının engellenmesini haklı çıkaramayacağını ileri sürmektedir. Başvurana göre, bu barışçıl gösteriye katıldığı gerekçesiyle, on yıl, altı ay hapis cezasına mahkûm edilmesi, toplanma özgürlüğü hakkını ihlal etmektedir.

144. Ayan, DTP tarafından organize edilen bir gösteriye katıldığı gerekçesiyle, cezaya mahkûm edilmesinin, toplantı özgürlüğü hakkını ihlal ettiğini ileri sürmektedir.

145. M.A.K., Sözleşme'nin 10 ve 11. maddeleriyle güvence altına alınan bu hakların, Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi tarafından verilen mahkûmiyet kararının, öngörülebilir veya orantılı olmadığı gerekçesiyle ihlal edildiğini iddia etmektedir.

b) Hükümet

146. Hükümet, başvuranların toplanma özgürlüğü hakkına müdahalede bulunulmadığını ileri sürmektedir. Bütün başvuranların Türk Ceza Kanunu'nun 220. maddesinin 6. fıkrasına ve 314. maddesinin 2 ve 3. fıkralarına dayanılarak cezaya mahkûm edildiğini ve bazı başvuranların da 3713 sayılı Kanun'un 7. maddesinin 2. fıkrası ve 2911 sayılı Kanun'un 32. maddesinin 1. fıkrası ile 33. maddesinin 1. fıkrasına dayanılarak cezaya mahkûm edildiğini belirtmektedir. Hükümet, Mahkemenin başvuranlara isnat edilen fiillerin Sözleşme'nin 11. maddesinin uygulama alanına girdiği kanaatine varsa bile, ilgili hükümlerin de erişilebilir ve öngörülebilir olduğunu tespit etmesi gerektiğini eklemektedir.

147. Hükümet, ayrıca, ihtilaf konusu müdahalenin, ulusal güvenliğin sağlanması, toprak bütünlüğünün ve kamu güvenliğinin korunması ve suç işlenmesinin önlenmesi gibi meşru amaçlar izlediğini ileri sürmektedir. Müdahalenin gerekliliğiyle ilgili olarak, Hükümet, başvuranların davranışları ve PKK tarafından düzenlenen gösteriler sırasında meydana gelen şiddet içeren olaylar dikkate alındığında, başvuranların cezaya mahkûm

edilmesinin, acil bir sosyal ihtiyacı karşıladığını ve demokratik bir toplumda gerekli olduğunu ileri sürmektedir. Bu bağlamda Hükümet, başvuruların PKK lehinde sloganlar attıklarını ve polis memurlarına taş attıklarını belirtmektedir. Hükümet, PKK’nın Amerika Birleşik Devletleri, Birleşmiş Milletler ve NATO gibi birçok Devlet ve uluslararası kuruluş tarafından terör örgütleri listesine alındığını vurgulamaktadır.

2. Mahkemenin Değerlendirmesi

a) Genel İlkeler

148. Mahkeme, toplantı özgürlüğü hakkının, demokratik bir toplumun temellerinden biri olan ifade özgürlüğü hakkı gibi, böyle bir toplumda temel bir hak olduğunu hatırlatmaktadır. Dolayısıyla, bu hak, kısıtlayıcı bir yoruma tabi tutulmamalıdır (*Kudrevičius ve diğerleri/Litvanya* [BD], no. 37553/05, § 91, AİHM 2015 ve *Kemal Çetin/Türkiye*, no. 3704/13, § 37, 26 Mayıs 2020).

149. Mahkeme içtihatlarına göre, her türlü müdahale, “zorunlu bir sosyal ihtiyaca” karşılık gelmelidir; “gerekli” kelimesi, “yararlı” ya da “uygun” gibi ifadelerin esnekliğine sahip değildir. Genel menfaat kapsamında belirli bir sınırlama getirmek için “zorunlu bir sosyal ihtiyacın” bulunup bulunmadığını değerlendirme görevi öncelikle ulusal mercilere aittir. Şayet Sözleşme, söz konusu makamlara bu bağlamda belirli bir takdir yetkisi verdiği takdirde, makamların yapacakları değerlendirme, hem kanuna hem de bağımsız mahkemeler tarafından verilen kararlar da dâhil olmak üzere, bunu uygulayan tüm kararlara ilişkin olarak Mahkemenin denetimine tabi tutulmaktadır.

150. Mahkeme, denetimini uygularken, yetkili yerel mahkemelerin yerine geçmekle görevli değildir, ancak bu mahkemelerin takdir yetkileri uyarınca verdikleri kararları Sözleşme’nin 11. maddesi açısından denetlemekle görevlidir. Buradan, Mahkemenin davalı Devletin bu takdir yetkisini iyi niyetle, özenle ve makul şekilde kullanıp kullanmadığını araştırmakla yetinmesi gerektiği anlaşılmamaktadır: Mahkemenin, ihtilaf konusu müdahalenin, “izlenen meşru amaçla orantılı” ve müdahaleyi haklı göstermek

için ulusal makamlar tarafından ileri sürülen gerekçelerin, “uygun ve yeterli” olup olmadığını belirlemek için davanın tamamı ışığında, bu müdahaleyi değerlendirmesi gerekmektedir. Böylelikle Mahkeme, ulusal makamların, ilgili olay ve olguların kabul edilebilir bir değerlendirmesine dayanarak, kuralları, Sözleşme’nin 11. maddesi tarafından ortaya konulan ilkeler uyarınca uyguladıkları konusunda ikna olmalıdır (diğer kararlar arasında bk. yukarıda anılan *Kudrevičius ve diğerleri/Litvanya* [BD], § 143, *Lashmankin ve diğerleri/Rusya*, no. 57818/09 ve 14 diğer başvuru, § 412, 7 Şubat 2017 ve *Adana TAYAD/Türkiye*, no. 59835/10, § 27, 21 Temmuz 2020).

b) Yukarıda Belirtilen İlkelerin Somut Olaya Uygulanması

- i. *Başvuranların Türk Ceza Kanunu’nun 220. maddesinin 6. fıkrası ve 314. maddesi uyarınca cezaya mahkûm edilmeleri*

151. Mahkeme, başvurulara, ihtilaf konusu gösteri ve yürüyüşlere katıldıkları gerekçesiyle, yasa dışı bir örgüte üye olma suçundan Türk Ceza Kanunu’nun 220. maddesinin 6. fıkrası ve 314. maddesinin 2. fıkrası uyarınca verilen cezaların (başvuran M.A.K. ile ilgili olarak 6 Aralık 2006 tarihli olaylar, bk. yukarıda 113. paragraf), başvuruların toplanma özgürlüğüne yapılmış bir müdahale olarak değerlendirildiği kanaatindedir (*Işıkırık/Türkiye*, no. 41226/09, 14 Kasım 2017, § 54).

152. Bu türden bir müdahale, kanunla öngörülmemişse, Sözleşme’nin 11. maddesinin 2. fıkrasında belirtilen meşru amaçlardan birini veya birkaçını izlememişse ve bu amaçlara ulaşmak için demokratik bir toplumda gerekli değilse, Sözleşme’nin 11. maddesini ihlal etmektedir (yukarıda anılan *Kudrevičius ve diğerleri*, § 102 ve *Laguna Guzman/İspanya*, no. 41462/17, § 44, 6 Ekim 2020).

153. Mahkeme, *Işıkırık* davasında (yukarıda anılan, §§ 55-70) neredeyse aynı olan bir şikâyeti incelediğini ve Sözleşme’nin 11. maddesinin ihlal edildiğini kaydetmektedir. Bu davada Mahkemeden, ulusal mahkemeler tarafından Türk Ceza Kanunu’nun 314. maddesinin 2. fıkrasının tek başına

ve aynı Kanun'un 220. maddesinin 6. fıkrası ile birlikte yapılan uygulamayı incelemesi istenmiştir. Mahkeme, bu sonuca varırken, özellikle Işıkrık'ın, ilk derece mahkemesine göre PKK talimatları üzerine düzenlenen iki kamuya açık toplantıya katılımı ve fotoğraflarından görüldüğü kadarıyla cenaze törenlerinde zafer işareti yapması gibi, bu vesilelerle sergilediği eylemleri ve gösteri sırasında alkışlaması sebebiyle, yasa dışı bir örgüte üye olma suçundan cezaya mahkûm edildiğini gözlemlemektedir. Dolayısıyla Mahkeme, Türk Ceza Kanunu'nun 314. maddesinin 2. fıkrasının, 220. maddesinin 6. fıkrasıyla birlikte, yasa dışı bir örgüte üye olma suçundan cezalandırmak için gerektirdiği koşulların, başvuranın aşırı şekilde aleyhinde yorumlandığı sonucuna varmaktadır (*ibidem*, § 66).

154. Somut olay, Türk Ceza Kanunu'nun 220. maddesinin 6. fıkrasına dayandırılan hapis cezası şeklinde olan ağır bir cezanın uygulanmasını haklı gösterebilecek eylemler yelpazesinin, oldukça geniş olduğunu ve makamların keyfi müdahalelerine karşı yeterli bir koruma sunmadığını göstermektedir. Işıkrık'ın Sözleşme'nin 11. maddesinin uygulama alanına giren eylemler sebebiyle cezaya mahkûm edilmesinde, barış yanlısı bir gösterici olan ilgili ile PKK kapsamında suç işleyen bir şahıs arasında hiçbir ayırım gözetilmemiştir (*ibidem*, § 66).

155. Mahkeme ayrıca, bir hukuk normunun, yalnızca temel özgürlüklerin kullanılmasını yasa dışı bir örgüte üyelikle eşitleme etkisine sahip bu kadar geniş bir yorumun, böyle bir üyeliğe dair somut bir kanıtın yokluğunda haklı gösterilemeyeceği kanaatine varmıştır. Mahkeme, başvuranın sadece kamuya açık bir toplantıya katılmış olması ve burada düşüncesini açıklaması sebebiyle Türk Ceza Kanunu'nun 220. maddesinin 6. fıkrası ve 314. maddesi gereğince cezaya mahkûm edilmesinin, barışçıl toplanma özgürlüğü hakkının özüne ve dolayısıyla demokratik bir toplumun temellerine zarar verdiği sonucuna varmıştır.

156. Mahkeme dolayısıyla, Türk Ceza Kanunu'nun 220. maddesinin 6. fıkrasının, somut olayda uygulandığı şekliyle, ifade ve toplanma özgürlüğü

haklarının kullanımı üzerinde kaçınılmaz olarak caydırıcı bir etkisi olduğunu tespit etmektedir. Ayrıca, ihtilaf konusu hükmün uygulanması, yalnızca cezai olarak sorumlu kişileri, Sözleşme'nin 10. ve 11. maddeleri kapsamındaki haklarını yeniden kullanmaktan caydırmakla kalmamış, aynı zamanda muhtemelen, halkın diğer üyelerini gösterilere katılmaktan ve daha genel olarak açık siyasi tartışmalara girmekten de caydırmıştır (bu davaya uygulanabildiği ölçüde (mutatis mutandis) bk. *Huseynli ve diğerleri/Azerbaycan*, no. 67360/11 ve diğer 2 başvuru, § 99, 11 Şubat 2016; *Süleyman Çelebi ve diğerleri/Türkiye*, no. 37273/10 ve diğer 17 başvuru, § 134, 24 Mayıs 2016 ve *Kasparov ve diğerleri/Rusya (no. 2)*, no. 51988/07, § 32, 13 Aralık 2016, yukarıda anılan *Işıkkırık*, § 69). Sonuç olarak Mahkeme, Türk Ceza Kanunu'nun 220. maddesinin 6. fıkrasının, uygulamada öngörülebilir olmadığı ve bu sebeple, başvurana Sözleşme'nin 11. maddesiyle güvence altına alınan hakkın kullanımına yapılan keyfi bir müdahaleye karşı hukuki bir koruma sağlamadığı sonucuna varmıştır (*ibidem*, § 70).

157. Türkiye Anayasa Mahkemesi, daha yakın bir tarih olarak, başvuranın, PKK lehinde sloganların atıldığı ve şiddet eylemlerinin işlendiği yasa dışı bir gösteriye katılmış olması sebebiyle cezaya mahkûm edildiği *Hamit Yakut* davasında 10 Haziran 2021 tarihinde verdiği ilke kararında (B. no. 2014/6548, 10/6/2021), bu konudaki Mahkeme kararlarına atıfta bulunarak (yukarıda anılan (*Işıkkırık, Gülcü, Agit Demir/Türkiye*, no. 36475/10, 27 Şubat 2018 ve diğer benzer kararlar), Türk Ceza Kanunu'nun 220. maddesinin 6. fıkrasının, yasa uygunluk kriterlerini karşılamadığı sonucuna varmıştır (yukarıda 107-109. paragraflar).

158. Mahkeme, mevcut davada, başvuranların, yüzlerini gizleyerek, PKK ve lideri lehinde sloganlar atarak ve polis memurlarına taş atarak, yukarıda belirtilen gösteri ve toplantılara katıldıkları gerekçesiyle, Türk Ceza Kanunu'nun 220. maddesinin 6. fıkrası ile 314. maddesinin 2. fıkrası uyarınca hapis cezalarına mahkûm edildiklerini kaydetmektedir. Başvuranların polis

memurlarına taş atmaktan ve dolayısıyla şiddet eylemlerine katılmakta suçlu bulunmalarına rağmen, Mahkeme, Türk Ceza Kanunu’nun 220. maddesinin 6. fıkrasının öngörülebilirliği ile ilgili olarak, mevcut davada *Işıkırık/Türkiye* davasında varmış olduğu sonuçtan farklı bir sonuca varması için herhangi bir sebep bulunmadığı kanaatindedir.

159. Bu sebeple, somut olayda Türk Ceza Kanunu’nun 220. maddesinin 6. fıkrasının uygulanmasından kaynaklanan müdahale, kanunla öngörülmemiştir. Dolayısıyla, Sözleşme’nin 11. maddesi ihlal edilmiştir.

Mahkeme, bu sonuç bakımından, müdahalenin, Sözleşme’nin 11. maddesinin 2. fıkrasında bildirilen meşru amacı izleyip izlemediğini, müdahalenin “izlenen meşru amaçla orantılı” olup olmadığını ve ulusal makamlar tarafından müdahaleyi haklı göstermek için ileri sürülen gerekçelerin, “ilgili ve yeterli” görünüp görünmediği araştırmanın gerekli olmadığı kanaatindedir.

ii. Başvuranlar hakkında 3713 ve 2911 sayılı Kanunlara dayanılarak açılan ceza davaları

160. Mahkeme, yukarıda belirtilen, Sözleşme’nin 11. maddesinin ihlal edildiğine ilişkin tespiti dikkate alarak, 3713 sayılı Kanun’un 7. maddesinin 2. fıkrasına ve 2911 sayılı Kanuna dayanılarak başvuranlar hakkında açılan ceza davasının, başvuranların toplanma özgürlüğü haklarına yapılan bir müdahale olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceğini ve şayet değerlendirilebilirse, haklı gösterilip gösterilmediğini araştırmanın gerekli olmadığı kanaatine varmaktadır.

IV. SÖZLEŞME’NİN 6. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

161. Başvuran M.A.K., Sözleşme’nin 6. maddesinin 1 fıkrası ile 3. fıkrasının d) bendini ileri sürerek, mahkûmiyet kararının dayandığı fotoğrafların tam olarak ne zaman çekildiğinin bilinmediğini ve yetkili ulusal

mahkemenin bu konudaki iddialarını dikkate almadığını ve kararın yeterince gerekçelendirilmediğini iddia etmektedir.

162. Mahkeme, somut olayda Sözleşme'nin 11. maddesinin ihlaline ilişkin tespitinin gerekçeleri dikkate alındığında (yukarıda 151-158. paragraflar), Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrası ve 3. fıkrasının d) bendi kapsamındaki şikâyetlerin kabul edilebilirliğini ve esasını ayrı ayrı incelemenin gerekli olmadığı kanaatine varmaktadır.

V. SÖZLEŞME'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

163. Sözleşme'nin 41. maddesi uyarınca,

“Eğer Mahkeme, işbu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Taraf'ın iç hukuku bu ihlalin sonuçlarını ancak kısmen ortadan kaldırıabiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören taraf lehine adil bir tazmin verilmesine hükmeder. ”

A. Tazminat

164. Başvuranlar, maruz kaldıkları maddi ve manevi zararlar bağlamında aşağıda belirtilen talepleri sunmuşlardır.

Başvuranın Adı	Manevi Tazminat Talebi	Maddi Tazminat Talebi
Fecreddin Çiçek	500.000 Türk lirası (TRY) (talebin sunulduğu dönemde yaklaşık olarak 78.125 avro (EUR))	-
Hakim Sarıyel	20.000 avro	-
Ş.A.	50.000 avro	50.000 avro
Mehmet Ayan	250.000 Türk lirası (TRY) (talebin sunulduğu dönemde yaklaşık olarak 39.060 avro (EUR))	200.000 Türk lirası (TRY) (talebin sunulduğu dönemde)

ÇİÇEK VE DİĞERLERİ/TÜRKİYE KARARI

Başvuranın Adı	Manevi Tazminat Talebi	Maddi Tazminat Talebi
		yaklaşık olarak 31.250 avro (EUR))
M.A.K.	50.000 avro	50.000 avro

165. Hükümet, başvuruların taleplerinin dayanaktan yoksun ve aşırı olduğu kanaatine vararak, Mahkemeyi, bu talepleri reddetmeye davet etmektedir.

166. Mahkeme, iddia edilen maddi zararla ilgili olarak, başvuruların olası maddi kayıpları bağlamında herhangi bir bilgi sunmadığını tespit etmektedir. Dolayısıyla bu taleplerin reddedilmesi gerekmektedir.

167. Mahkeme, başvuruların manevi zarar bağlamındaki talepleriyle ilgili olarak, başvuruların kesinlikle, mevcut kararda yapılan Sözleşme'nin ihlal edildiğine dair tespitin, söz konusu zararı telafi etmek için yeterli olmadığı bir manevi zarara maruz kaldıkları kanaatine varmaktadır. Mahkeme, başvuruların cezasının dayandırıldığı yasal hükmü dikkate alarak, başvuruların her birine, manevi zarar bağlamında 7.500 avro ödenmesine karar vermektedir.

B. Masraf ve Giderler

168. Başvurular, açılan davalar bağlamında yaptıklarını söyledikleri masraf ve giderler için aşağıdaki miktarları talep etmektedirler:

Başvuran Çiçek, ulusal mahkemeler önünde yürütülen dava ve Mahkeme önünde görülen davadaki ihtiyaçlar kapsamında yaptığını ileri sürdüğü masraf ve giderler için 12.000 TRY (talebin sunulduğu dönemde 1.875 avro) talep etmektedir. Başvuran, bu miktarın, avukatına ödediği ücrete, tercüme ve posta masraflarına tekabül ettiğini belirtmektedir. Başvuran, bu talebine dayanak olarak, avukatının temsili için ayırdığı vakti gösteren saat çizelgesini sunmaktadır.

ÇİÇEK VE DİĞERLERİ/TÜRKİYE KARARI

Başvuran Sarıyel, Mahkeme önünde yürütülen yargılama kapsamında yapmış olduğunu belirttiği masraf ve giderler karşılığında 1.100 avro talep etmektedir. Başvuran, bu talebine dayanak olarak, avukatının temsili için ayırdığı vakti gösteren saat çizelgesini sunmaktadır.

Başvuran Ş.A., Mahkeme önünde yürütülen yargılama kapsamında yapmış olduğunu belirttiği masraf ve giderler karşılığında 10.000 avro talep etmektedir. Bununla birlikte başvuran talebini detaylandırmamaktadır.

Başvuran Ayan, ulusal mahkemeler önünde yürütülen dava ve Mahkeme önünde görülen davadaki ihtiyaçlar kapsamında yaptığını ileri sürdüğü masraf ve giderler için 16.100 TRY (talebin sunulduğu dönemde 2.515 avro) talep etmektedir. Bununla birlikte başvuran talebini detaylandırmamaktadır.

Başvuran M.A.K., ulusal mahkemeler önünde yürütülen dava ve Mahkeme önünde görülen davadaki ihtiyaçlar kapsamında yaptığını ileri sürdüğü masraf ve giderler için 10.000 avro talep etmektedir. Bununla birlikte başvuran talebini detaylandırmamaktadır.

169. Hükümet, başvuruların masraf ve giderleri bağlamındaki taleplerine, dayanak gösteremediklerini ve bu sebeple, bu taleplerin reddedilmesi gerektiğini ileri sürmektedir.

170. Mahkemenin içtihadına göre, bir başvurana, yalnızca bu masraf ve giderlerin gerçekliğini, gerekliliğini ve oranlarının makul niteliğini ispatlaması durumunda, bu masraf ve giderler geri ödenebilmektedir (diğer kararlar arasında bk. *F.G./İsviçre* [BD], no. 43611/11, § 167, 23 Mart 2016). Mahkeme, somut olayda kendisine sunulan belgeler ile yukarıda belirtilen kriterleri dikkate alarak, başvuruların tüm masraf ve giderleri bağlamında, Çiçek'e 1.500 avro ve Sarıyel'e 1.100 avro ödenmesinin makul olduğuna ve diğer üç başvuranın taleplerinin reddedilmesine hükmetmektedir.

C. Gecikme faizi

171. Mahkeme, gecikme faizi olarak, bu tutarlara, Avrupa Merkez Bankasının marjinal kredi faizlerine uyguladığı faiz oranına üç puan

eklenerek elde edilecek oranın uygulanmasının uygun olduğuna karar vermiştir.

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME, OY BİRLİĞİYLE,

1. Başvuruların birleştirilmesine;
2. Başvuranlar tarafından Sözleşme'nin 11. maddesi alanında ileri sürülen şikâyetlerle ilgili olarak, başvuruların kabul edilebilir olduğuna;
3. Sözleşme'nin 11. maddesinin ihlal edildiğine;
4. Sözleşme'nin 6. maddesi alanında başvuran M.A.K. tarafından sunulan şikâyetlerin kabul edilebilirliği ve esasının ayrıca incelenmesine gerek olmadığına;
5. a) Davalı Devletin, başvuranlara, bu kararın Sözleşme'nin 44. maddesinin 2. fıkrası uyarınca kesinleşeceği tarihten itibaren üç aylık bir süre içinde, ödeme tarihinde geçerli olan döviz kuru üzerinden davalı Devletin para birimine çevrilmek üzere, aşağıdaki meblağları ödemekle yükümlü olduğuna:
 - i. Başvuranların her birine, ödenmesi gereken her türlü vergi tutarı hariç olmak üzere, manevi tazminat olarak 7.500 EUR (yedi bin beş yüz avro) ödemesine;
 - ii. Masraf ve giderler karşılığında, başvuran Çiçek'e, ödenmesi gereken her türlü vergi tutarı hariç olmak üzere 1.500 EUR (bin beş yüz avro) ödenmesine;
 - iii. Masraf ve giderler karşılığında, başvuran Sarıyel'e, ödenmesi gereken her türlü vergi tutarı hariç olmak üzere 1.100 EUR (bin yüz avro) ödenmesine;

ÇİÇEK VE DİĞERLERİ/TÜRKİYE KARARI

- b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödeme tarihine kadar, bu tutarlara Avrupa Merkez Bankasının o dönem için geçerli olan marjinal kredi faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanmasına;

6. Adil tazmine ilişkin kalan taleplerin reddine

karar vermiştir.

İşbu karar, Fransızca dilinde tanzim edilmiş olup, Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77. maddesinin 2 ve 3. fıkraları gereğince, 22 Kasım 2022 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Hasan Bakırcı
Yazı İşleri Müdürü

Jon Fridrik Kjølbrot
Başkan

ÇİÇEK / TÜRKİYE KARARI

EK

Başvuruların Listesi

Başvuru No.	Davanın Adı	Başvuru tarihi	Başvuran	Temsilci
48694/10	Çiçek/Türkiye	20.7.2010	Fecreddin Çiçek 1990 Diyarbakır Türk	Mesut Beştaş
77545/12	Sarıyel/Türkiye	1.10.2012	Hâkim Sarıyel 1965 Diyarbakır Türk	Fazıl Ahmet Tamer
81601/12	Ş.A./Türkiye	1.11.2012	Ş.A. 1987 Diyarbakır Türk	Serkan Akbaş
29254/12	Ayan/Türkiye	21.03.2012	Mehmet Ayan 1983 Şırnak Türk	Büşra Demir
74018/11	M.A.K./Türkiye	3.11.2011	M.A.K. 1973 Diyarbakır Türk	Serkan Akbaş